

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Sára Opravilová

**Geografická analýza mezinárodních studentských krátkodobých
mobilit na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Petr Šimáček, Ph.D.

Olomouc 2023

Bibliografický záznam

- Autor (osobní číslo):** Sára Opravilová (R19208)
- Studijní obor:** Geografie pro vzdělávání / Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání
- Název práce:** Geografická analýza mezinárodních studentských krátkodobých mobilit na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci
- Title of thesis:** Geographical analysis of international student short-term mobility at the Faculty of Science at Palacký University in Olomouc
- Vedoucí práce:** Mgr. Petr Šimáček, Ph.D.
- Rozsah práce:** 54 stran, 1 vázaná příloha
- Abstrakt:** Bakalářská práce se zabývá geografickou analýzou mezinárodních studentských krátkodobých mobilit na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci v letech 2012–2021. Analýza dat se zaměřuje na vývoj počtu přijíždějících a vyjíždějících studentů, prostorovou distribuci mobilit a strukturu jejich účastníků. Zjištěné charakteristiky převážně odpovídají situacím na univerzitní, celorepublikové a evropské úrovni.
- Klíčová slova:** mezinárodní studentská mobilita, Erasmus+, geografická analýza, Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, období 2012–2021

Abstract:

The bachelor's thesis focuses on a geographical analysis of international student short-term mobility within the Faculty of Science at Palacký University in Olomouc throughout the period of 2012–2021. The analysis concentrates on the development of numbers from incoming and outgoing students, spatial distribution of mobility and characteristics of its participants. The results mostly correspond to levels of Palacký University, the Czech Republic and Europe.

Keywords:

international student mobility, Erasmus+, geographical analysis, the Faculty of Science at Palacký University in Olomouc, period of 2012–2021

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury a elektronických zdrojů.

V Olomouci dne 9. 4. 2023

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Petru Šimáčkovi, Ph.D. za vstřícný přístup při vedení mé práce, trpělivost, cenné rady a věcné připomínky.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Sára OPRAVILOVÁ**
Osobní číslo: **R19208**
Studijní program: **B0114A330002 Geografie pro vzdělávání**
Studijní obor: **Geografie pro vzdělávání maior**
Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání minor
Téma práce: **Geografická analýza mezinárodních studentských krátkodobých mobilit na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Zásady pro vypracování

Hlavním cílem práce bude analyzovat a následně vyhodnotit data o realizovaných krátkodobých studentských mobilitách na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, a to minimálně za období 2011 až 2020. V teoretické části se studentka zaměří na rešerši relevantních informačních zdrojů, v praktické části pak vyhodnotí údaje o realizovaných mobilitách a to zejména s ohledem na země, do kterých vyjíždí studenti PFF UP a ze kterých přijíždí zahraniční studenti na PFF UP. Data budou vyhodnocena také s ohledem na dílčí skupiny studentů (např. podle programu mobilit, etapy studia, pohlaví, studovaného oboru atp.). V závěrečné části dojde k syntéze a zhodnocení autorkou zjištěných poznatků s poznatky obdobně laděných studií.

Rozsah pracovní zprávy: **5 000 – 8 000 slov**
Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

Gürüz, K. (2011): Higher Education and International Student Mobility in the Global Knowledge Economy: Revised and Updated Second Edition. SUNY Press.
Krňanská, P. E. (2010): Erasmus očima studentů. Dům zahraničních služeb MŠMT.
Messer, D., Wolter, S. C. (2007): Are student exchange programs worth it? Higher Education, 54 (5).
Redererová, K. (2021): Geografická analýza studentských mezinárodních mobilit na Univerzitě Palackého v Olomouci. Diplomová práce [vedoucí: Petr Šimáček].
Waters, J. L. (2012): Geographies of International Education: Mobilities and the Reproduction of Social (Dis)advantage. Geography Compass, 6 (3).
Materiály týkající se programů studentských mobilit využívaných na PFF Univerzity Palackého v Olomouci.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Petr Šimáček, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 26. ledna 2021
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2022

L.S.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

prof. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 26. ledna 2021

Obsah

1	ÚVOD	9
2	CÍLE PRÁCE	10
3	METODY ZPRACOVÁNÍ	11
4	TEORETICKÁ VÝCHODISKA	14
4.1	Internacionalizace vysokého školství.....	14
4.2	Mezinárodní studentské mobility.....	15
4.3	Mobility v Evropě.....	18
4.3.1	Evropská unie a mobility.....	18
4.3.2	Vývoj mobilit studentů EU.....	19
4.3.3	Prostorová distribuce mobilit evropských studentů.....	20
4.3.4	Struktura studentů zapojených do mobilit v Evropě.....	22
4.4	Mobility v České republice.....	23
4.4.1	Vývoj mobilit v ČR.....	24
4.4.2	Prostorová distribuce mobilit v ČR.....	25
4.4.3	Struktura studentů zapojených do mobilit v ČR.....	26
4.5	Mobility na Univerzitě Palackého.....	27
4.5.1	Vývoj mobilit na UP.....	28
4.5.2	Prostorová distribuce mobilit na UP.....	29
4.5.3	Struktura studentů zapojených do mobilit na UP.....	29
4.5.4	Distribuce mobilit napříč fakultami UP.....	30
5	ANALÝZA MOBILIT NA PŘF UP	32
5.1	Vývoj mobilit na PŘF UP v letech 2012–2021.....	32
5.2	Distribuce mobilit napříč vědními obory a katedrami PŘF UP.....	34
5.3	Prostorová distribuce mobilit na PŘF UP.....	36
5.4	Struktura studentů zapojených do mobilit na PŘF UP.....	40
6	DISKUZE	43
7	ZÁVĚR	46
8	SUMMARY	47
9	INFORMAČNÍ A DATOVÉ ZDROJE	48
10	PŘÍLOHY	52

1 ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá problematikou mezinárodních studentských krátkodobých mobilit realizovaných na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci (PřF UP). Mezinárodní studentské mobility představují významnou součást internacionalizace vysokého školství a v souvislosti s prohlubující se globalizací je jim věnována stále větší pozornost. V posledních letech se téma mezinárodních studentských mobilit stalo předmětem mnoha vědeckých studií. Výzkumy byly zaměřeny například na vývoj studentských mobilit a jejich přínos pro civilizaci (Gürüz, 2008), motivace studentů vedoucí k absolvování těchto mobilit (Aslan a Jacobs, 2014) nebo výsledky účasti studentů z hlediska jejich zaměstnání a kariéry (Roy et al., 2018).

Problematika zahraničních studentských mobilit byla již dříve zpracována na úrovni celé Univerzity Palackého v diplomové práci Mgr. Kamily Redererové (Redererová, 2021). Bakalářská práce tyto poznatky rozšiřuje a zaměřuje se na Přírodovědeckou fakultu a její jednotlivé katedry. Bakalářská práce analyzuje data jednak o studentech PřF UP, kteří vyjeli na studentské mobility do zahraničí, jednak o zahraničních studentech, kteří se zúčastnili studentských mobilit na PřF UP. Práce se zabývá strukturou těchto studentů a vývojem mobilit na PřF UP v letech 2012–2021. Výsledek bakalářské práce by mohl být přínosným pro Přírodovědeckou fakultu nebo Zahraniční oddělení Univerzity Palackého díky přehledně zpracovaným datům či poskytnutí poznatků užitečných při propagaci studentských mobilit.

2 CÍLE PRÁCE

Cílem bakalářské práce je zhodnocení realizovaných mezinárodních studentských krátkodobých mobilit na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého (PřF UP) v letech 2012 až 2021, a to z hlediska počtu přijíždějících a vyjíždějících studentů, jejich pohlaví, etapy studia a navštěvované katedry. V souladu s náplní práce byly stanoveny následující výzkumné otázky:

- VO1: Jak se v letech 2012 až 2021 vyvíjely počty přijíždějících a vyjíždějících studentů zapojených do studentských mobilit na PřF UP?
- VO2: Do kterých zemí vyjížděli studenti PřF UP a ze kterých zemí přijížděli zahraniční studenti na PřF UP?
- VO3: Jak vypadala struktura studentů zapojených do mobilit na PřF UP z hlediska pohlaví, etapy studia a navštěvované katedry?

3 METODY ZPRACOVÁNÍ

Bakalářská práce se člení na teoretickou a praktickou část. Teoretická část práce je zaměřena na ukotvení problematiky mezinárodních studentských mobilit. První podkapitola se věnuje tématu internacionalizace vysokého školství, jehož jsou mobility nedílnou součástí. Druhá podkapitola je zaměřena na přiblížení fenoménu mezinárodních studentských mobilit a jejich vývoje, klasifikace a celosvětové distribuce. Další podkapitoly teoretické části zachycují situaci studentských mobilit na úrovni Evropy, České republiky a Univerzity Palackého. Na všech úrovních byl zjišťován vývoj mobilit za poslední období, prostorová distribuce a typická struktura studentů zapojených do těchto mobilit. Z důvodu komplexnosti problematiky vychází tato část práce z dat více zdrojů. V případě Evropy je jedním z nich mezinárodní projekt Eurostudent, který každé tři až čtyři roky organizuje průzkum zaměřený na sociálně-ekonomickou dimenzi evropských vysokoškolských studentů a mimo jiné je zaměřený i na mezinárodní studentské mobility (DZHW, ©2022). Konkrétně práce vychází z průzkumů Eurostudent VI za období 2016–2018 (Hauschildt et al., 2018) a Eurostudent VII za období 2018–2021 (Hauschildt et al., 2021). Tyto zdroje poskytly data o mobilitních programech využívaných v Evropě, oblíbených destinacích, etapách studia a oborech studentů zapojených do mobilit. Dalším zdrojem jsou statistické ročenky programu Erasmus+ za roky 2015 až 2021 (European Commission, 2017–2022), které poskytly data o vývoji počtu účastníků tohoto programu, převažujícím typu mobilit a pohlaví zúčastněných studentů. Práce vychází také z informačních listů o jednotlivých evropských zemích zapojených do programu Erasmus+ (European Commission, 2021a). Tento zdroj uvádí u každé země počty přijíždějících a vyjíždějících studentů v letech 2017 až 2021. Na úrovni České republiky práce staví na datech Domu zahraniční spolupráce (DZS), konkrétně informačních listech a statistikách o přijíždějících a vyjíždějících studentech zapojených do programu Erasmus+ v letech 2014–2020 (DZS, 2022b; 2022c; 2022d). V případě úrovně Univerzity Palackého práce vychází z dat uvedených v diplomové práci Mgr. Kamily Redererové (Redererová, 2021). Pro vývoj mobilit na UP práce využívá dat z výročních zpráv za roky 2012 až 2021 (Oddělení strategie a kvality UP, 2013–2017), (Sojková & Jurečka, 2018–2022).

Praktická část bakalářské práce se zabývá analýzou studentských mobilit, které byly realizovány na PŘF UP v letech 2012–2021. Bakalářská práce vychází z dat, které byly poskytnuty Úsekem pro mezinárodní spolupráci UP. Data byla stažena z univerzitního systému STAG, který eviduje všechny studenty zapojené do mezinárodních mobilit UP. Poskytnutá data zahrnují informace jednak o studentech PŘF UP, kteří vyjeli na mobility do zahraničí, jednak o zahraničních studentech, kteří se zúčastnili mobilit na PŘF UP. Data obsahují informace o účastnících mobilit v období od akademického roku 2006/2007 do akademického roku 2021/2022, konkrétně jejich pohlaví, formu a etapu studia, ročník a studovaný obor. U každého studenta je uveden stát, ze kterého student přijel nebo do kterého vyjel, a katedra PŘF UP, která tuto mobilitu organizovala. Evidovány jsou také informace o datech zahájení a ukončení mobility, délce jejího trvání a programu, který tuto mobilitu financoval. Data obsahují informace také o tom, jaký typ mobility (studijní pobyt či pracovní stáž) studenti absolvovali. V tomto případě jsou však data nekompletní. U výjezdových mobilit jsou informace dostupné pouze za období do roku 2018, u příjezdových mobilit je tato informace uvedena pouze u 28,5 % účastníků sledovaného období. Před analýzou dat muselo dojít k jejich vyčištění. Data o přijíždějících studentech obsahovala sedm zahraničních studentů, kteří sice využili smlouvy PŘF UP, ale mobilitu absolvovali na jiné fakultě. Tito studenti nebyly do analýzy zahrnuti.

Analýza dat byla provedena v programu Microsoft Excel. V první fázi byla použita metoda analýzy časových řad, která byla aplikována na data o přijíždějících a vyjíždějících studentech za účelem určení trendu příjezdových a výjezdových mobilit na PŘF UP v letech 2012–2021. Následně byla použita metoda četnosti výskytu hodnot u jednotlivých proměnných, konkrétně u destinací, pohlaví studentů, etap studia, zapojených kateder a programů, které mobility financovaly. Metoda četnosti výskytu hodnot byla použita i u typů mobilit, z důvodu chybějících dat však pouze u vyjíždějících studentů do roku 2018. V další fázi analýzy byla provedena komparace četností hodnot jednotlivých proměnných, která vedla ke zjištění prostorové distribuce mobilit na PŘF UP a strukturu studentů, kteří se do těchto mobilit zapojili. Na základě zpracovaných dat byly v programu Microsoft Excel zhotoveny tabulky a grafy pro přehlednější zobrazení jednotlivých

charakteristik. Dále byly v programu QGIS vytvořeny dva kartogramy zachycující relativní podíly příjíždějících a vyjíždějících studentů k celkovým počtům těchto studentů. V poslední fázi došlo k ověření poznatků z teoretické části bakalářské práce. Situace na PŘF UP byla porovnána se situacemi na úrovních celé Univerzity Palackého, České republiky a Evropy. Bylo zjišťováno, zda situace na PŘF UP odpovídá typickým charakteristikám problematiky studentských mobilit.

4 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

4.1 Internacionalizace vysokého školství

„Internacionalizace je na národní a instituční úrovni definována jako proces integrace mezinárodních, interkulturních nebo globálních aspektů do postsekundárního vzdělávání (jmenovitě do jeho cílů, funkcí a způsobů poskytování),“ (Knight 2003, s. 2). Internacionalizace zahrnuje vztahy mezi národy, kulturami a státy a obsahuje začleňování jejich rozmanitostí (Knight, 2003).

V minulosti byla v sektoru vzdělávání přítomna spíše „nacionalizace“, tedy důraz na národní princip. Internacionalizace vysokého školství se začala rozvíjet ve druhé polovině 20. století jako reakce na kulturní, politické a ekonomické změny (Gürüz, 2008). Organizační struktura vysokého školství byla nastavena takovým způsobem, aby byla podporována mezinárodní spolupráce (Šmídová, 2015). Probíhala internacionalizace kurikul a většina učebnic a obsahů předmětů byla založena na nových poznatcích z anglicky mluvících zemí. Angličtina se stala jazykem přírodních věd a technologií (Gürüz, 2008). Popularita internacionalizace v sektoru vzdělávání narostla zejména od 80. let minulého století, kdy nastal velký rozvoj mezinárodních studentských mobilit (viz kapitola 4.2), (Knight, 2003).

Od 90. let minulého století měla na internacionalizaci vliv globalizace (Crowther et al., 2000), kterou je možné definovat jako *„rozsáhlou síť přesahující hranice států, skrze niž dochází k vzájemnému propojení ekonomických, kulturních, sociálních a politických prvků a procesů“* (Yeates 2005, s. 1). Globalizace má mnoho dopadů také na sektor vzdělávání. Úkolem vysokoškolských institucí již není pouhá kvalifikace studentů na národní trh práce a vzdělávací systémy se musí přizpůsobovat novým mezinárodním požadavkům. Globalizace podmiňuje vysokoškolské instituce, aby měly mezinárodní profil, přijímaly mezinárodní studenty, provozovaly programy vyučované ve světových jazycích apod. Rozmach informačních a komunikačních technologií spojených s globalizací dále podporuje import mezinárodních elementů a tím přispívá k internacionalizaci a nárůstu kvality vzdělávání (Crowther et al., 2000).

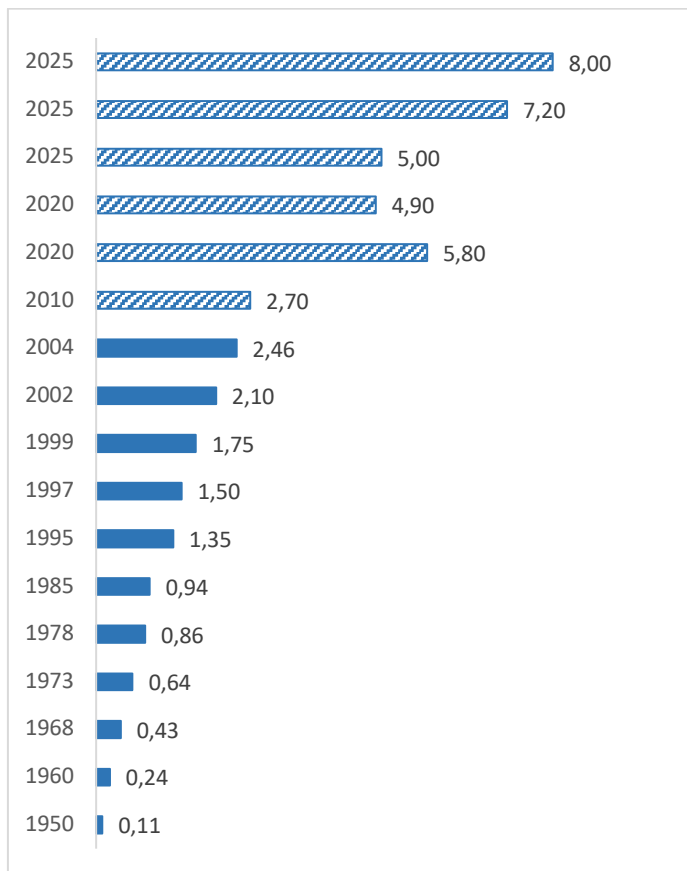
V současnosti se internacionalizace vysokého školství řadí mezi veřejně politické priority a je jedním z kritérií úspěšnosti vysokých škol (Šmídová, 2015). Internacionalizace je podporována množstvím programů, které jsou realizovány a financovány různými mezinárodními organizacemi, uskupením států i nevládními organizacemi (Gürüz, 2008). Internacionalizace má jednak národní složku, která prostřednictvím kurikula připravuje studenty na život v globalizovaném a multikulturním světě, jednak zahraniční složku, která obsahuje pohyb studentů, učitelů, studijních programů a projektů napříč státy (De Wit, 2010).

4.2 Mezinárodní studentské mobility

Významnou součástí internacionalizace vysokého školství jsou mezinárodní studentské mobility, které označují pohyb studentů za účelem získání mezinárodních vzdělávacích, kulturních a sociálních zkušeností (Šmídová, 2015). Mezinárodní studentské mobility mají dlouhou historii a hrály klíčovou roli v rozvoji společnosti. Díky stěhování studentů a učenců za novým poznáním či lepším vzděláním docházelo k mísení různých modelů vzdělávání a šíření vysokoškolských institucí do celého světa. Mobility významně přispěly k rozvoji vědy, formování světového trhu a vedly ke vzniku mezinárodního souboru hodnot (Gürüz, 2008). Mezi další přínosy mobilit patří osobnostní a akademický rozvoj studentů. Díky těmto výjezdům mají studenti příležitost rozšířit si obzory, zažít zahraniční akademické prostředí a zlepšit se v cizím jazyce. Účast na mobilitách dále buduje mezikulturní povědomí a prohlubuje pochopení a toleranci vůči jiným kulturám (Pokasic et al., 2018).

K velkému rozvoji mobilit došlo po druhé světové válce, kdy USA zahájily krátkodobé výměnné programy s Evropou. Dalším důležitým faktorem se stalo v roce 1987 založení programu Erasmus pro mobility napříč evropskými státy (viz kapitola 4.3.1), (Teichler et al. 2011). Celkový počet studentů zapsaných ke studiu v zahraničí vzrostl z počtu 110 000 v roce 1950 na 2,46 milionu v roce 2004 (Gürüz, 2008). Teichler (2011) uvedl, že počet studentů zapojených do mobilit každoročně narůstá a dle predikcí by měl tento trend pokračovat (Obr. 1). V posledních dvou dekadách byly mobility podněcovány vládami

a institucemi vysokého školství jako nástroj ke zlepšení kulturního povědomí a kompetence studentů (Roy et al., 2018). V letech 2020 a 2021 však situaci mezinárodních studentských mobilit výrazně zkomplikovala pandemie covid-19, zejména kvůli opatřením a cestovním omezením, která zapříčinila pokles účastníků mobilit (viz kapitola 4.3.2).

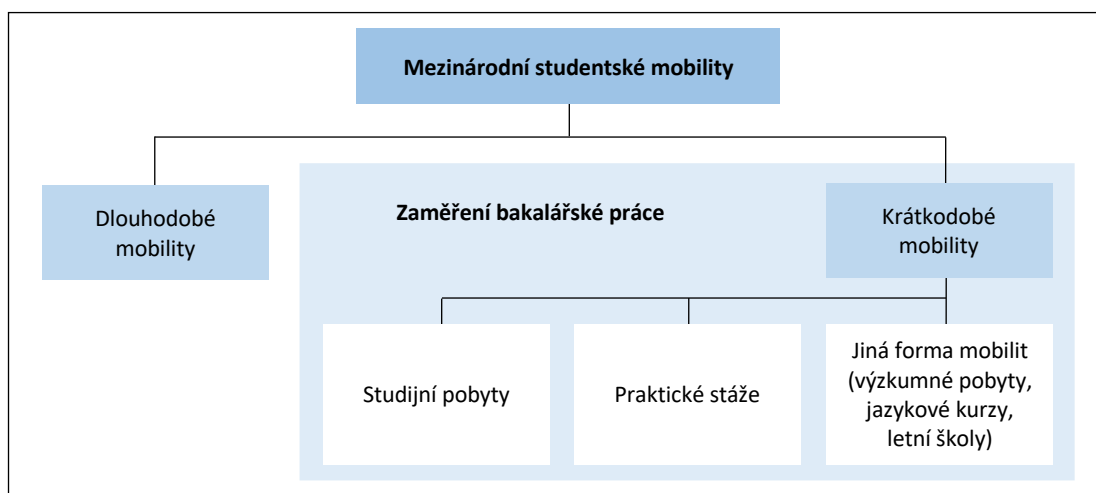

Obr. 1 Vývoj počtu studentů zapojených do mezinárodních mobilit (v milionech) v letech 1950–2004
 Pozn.: v letech 2010–2025 se jedná o predikce
 (Zdroj: Gürüz, 2008, vlastní zpracování)

Distribuce mezinárodních studentských mobilit je v rámci celého světa nerovnoměrná. Tradičně jsou oblíbené regiony Severní Ameriky a západní Evropy, kde v roce 2006 studovalo 70 % všech zahraničních studentů (tedy 1,7 milionu), (Gürüz, 2008). Studenti si často vybírají anglicky mluvící země, zejména kvůli tomu, že anglický jazyk je nejvíce studovaný a jedná se o jazyk obchodu a vědeckého výzkumu. Co se týká oblastí, odkud studenti vyjíždějí, tradičně se jedná o regiony východní Asie, Pacifiku, Severní Ameriky a západní Evropy (Gürüz, 2008). Zatímco v případě USA studenti obvykle vyjíždějí

na mobility v rámci study-abroad programů, studenti z asijských zemí často vyjíždějí do zahraničí na studium celého programu, zejména z důvodu nedostatku míst či relativně vysokých poplatků na domácích univerzitách (Gürüz, 2008). V současnosti však dochází k pozvolné změně distribuce mobilit a zvyšuje se počet studentů, kteří vyjíždějí mimo regiony Severní Ameriky a Evropy. Spousta tradičních výjezdových zemí se tak postupně mění na přijímající země (Roy et al., 2018).

Mezinárodní studentské mobility se mohou dělit na dva typy: krátkodobé a dlouhodobé (Obr. 2). Dlouhodobé mobility zahrnují studium kompletního programu v zahraničí a vedou k získání kvalifikací, krátkodobé mobility pak spočívají v absolvování části studia (semestru či akademického roku) na zahraniční instituci (Šmídová, 2015). Krátkodobé studentské mobility mají více forem, z nichž nejvýznamnější jsou studijní pobyty a praktické stáže, které zahrnují získání pracovní zkušenosti na zahraniční instituci. Mezi další formy krátkodobých mobilit patří například výzkumné pobyty, jazykové kurzy nebo letní školy (Hauschildt et al., 2021). V celosvětovém měřítku se většina zahraničních studentů účastní dlouhodobých mobilit. Často se jedná o studenty z rozvojových zemí, kteří se hlásí ke studiu v zemích s lepší úrovní vysokoškolského vzdělání. Krátkodobé mobility jsou pak častější v ekonomicky vyspělých zemích a tvoří významnou část evropského vysokoškolského vzdělávání (Teichler et al., 2011). Krátkodobým mobilitám jsou věnovány i následující kapitoly bakalářské práce.

Obr. 2 Klasifikace mezinárodních studentských mobilit
(Zdroj: Eurostudent VII, vlastní zpracování)

4.3 Mobility v Evropě

4.3.1 Evropská unie a mobility

Evropská unie (EU), politická a ekonomická unie sdružující 27 evropských států, přikládá velký význam vzdělání jakožto klíčovému aktéru v ekonomickém rozvoji a ve zvyšování konkurenceschopnosti evropských zemí. Pro zlepšení spolupráce evropských států v oblasti vzdělávání uplatňuje Evropská unie vzdělávací politiku, která zahrnuje různé činnosti a iniciativy (Brdek a Vychová, 2004). Jedním z nástrojů EU v této oblasti jsou vzdělávací programy, které se mimo jiné zaměřují i na podporu mezinárodních studentských mobilit (Crowther et al., 2000). V průběhu let prošly tyto programy velkým vývojem a došlo ke změně jejich struktury. Programy *Socrates* a *Leonardo da Vinci*, probíhající v letech 1995–2006, nahradil v letech 2006–2013 *Program celoživotního učení*. Tento program obsahoval čtyři podprogramy: *Comenius* zaměřený na předškolní a školní vzdělávání, *Erasmus* zaměřený na vysokoškolské vzdělávání, *Leonardo da Vinci* zaměřený na odborné vzdělávání a přípravu a *Grundtvig* zaměřený na vzdělávání dospělých (Gürüz, 2008). V roce 2014 pak došlo k vytvoření programu sjednocujícího všechny oblasti vzdělávání a všechny věkové skupiny. Tento program byl symbolicky pojmenován jako *Erasmus+* (European Commission, 2017a).

Erasmus+ je jedním z nevlivnějších a nejvíce využívaných vzdělávacích programů (Pokasic et al., 2018). *Erasmus+* podporuje mezinárodní spolupráci mezi univerzitami, zvyšuje mobilitu studentů i zaměstnanců a usnadňuje akademické uznávání kvalifikací v rámci Evropské unie. Studenti členských zemí mají nárok na finanční podporu, kterou poskytuje Evropská komise (Gürüz, 2008). Nejvíce podporovanou aktivitou jsou studentské mobility, které zahrnují studijní pobyty a praktické stáže (Brdek a Vychová, 2004). *Erasmus+* se mimo jiné zabývá například i vývojem učebních osnov či zajištěním vzájemného uznávání kvalifikací a studia absolvovaného na zahraničních univerzitách (Brdek a Vychová, 2004). Pro tento účel byl v roce 1989 zřízen evropský kreditový systém (ECTS), který pomáhá zajistit lepší porovnatelnost studijních programů (Gürüz, 2008).

Erasmus+ je největším programem tohoto typu v Evropě. V současnosti je do něj zapojeno 33 zemí, z toho 27 členských států EU a 6 tzv. třetích zemí přidružených k programu: Severní Makedonie, Srbsko, Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Turecko. Erasmus+ však studentům umožňuje účastnit se mobility i na institucích mimo Evropu. Jedná se o tzv. třetí země, které jsou k programu přidruženy prostřednictvím národních agentur (European Commission, 2022a). Erasmus+ je v současnosti nejčastěji využívaným programem pro evropské studentské mobility (Tab. 1). V letech 2016–2021 prostřednictvím tohoto programu vyjelo do zahraničí více než 60 % studentů.

Tab. 1 Forma organizace evropských studijních pobytů dle relativního podílu zapojených studentů v letech 2016–2021

Forma organizace	Podíl studentů (%)	
	2016–2018	2018–2021
Erasmus+	63	64
Ostatní EU programy		5
Ostatní programy	19	18
Organizované samostatně studenty	18	13
Celkem	100	100

Zdroj: Eurostudent VI a VII, vlastní zpracování

4.3.2 Vývoj mobility studentů EU

Od vzniku programu Erasmus v roce 1987 se do jeho mezinárodních výměn a projektů zapojilo již 12 milionu lidí (DZS, 2022a). Program byl zahájen spoluprací 11 zemí a na začátku poskytoval příležitost ke vzdělávací mobilitě pouze pro 3 000 vysokoškolských studentů (Stilianos et al., 2013). V průběhu historie prošel program Erasmus zásadním vývojem, při kterém došlo k nárůstu počtu zemí zapojených do tohoto programu a k navýšení jeho rozpočtu. Postupně se také zvyšoval počet jeho účastníků. V akademickém roce 1998/99 se programu zúčastnilo více než 97 tisíc studentů. O 10 let později, v akademickém roce 2008/9, se tento počet více než zdvojnásobil a činil téměř 200 tisíc studentů (Teichler et al., 2011). Od zahájení nového programu Erasmus+ činil počet podpořených mobility každoročně více než 600 tisíc, přičemž v roce 2019 podpořil program Erasmus+ téměř 940 tisíc mobility (Tab. 2).

Tab. 2 Vývoj počtu účastníků programu Erasmus+ v letech 2014–2021
Pozn.: pro rok 2020 chybí přesný údaj

Rok	Počet účastníků
2014	647 691
2015	678 047
2016	724 931
2017	796 761
2018	852 940
2019	938 568
2020	≈ 350 000
2021	648 637

Zdroj: Výroční zprávy Erasmus+ 2014–2021, vlastní zpracování

V letech 2020 a 2021 však měla na počet uskutečněných mobilit výrazný dopad pandemie covid-19. Některé mobility nemohly být uskutečněny a byly buď odloženy nebo zrušeny (European Commission, 2022b). V roce 2020 tak bylo realizováno asi 350 tisíc mobilit a o rok později přibližně 650 tisíc mobilit (Tab. 2).

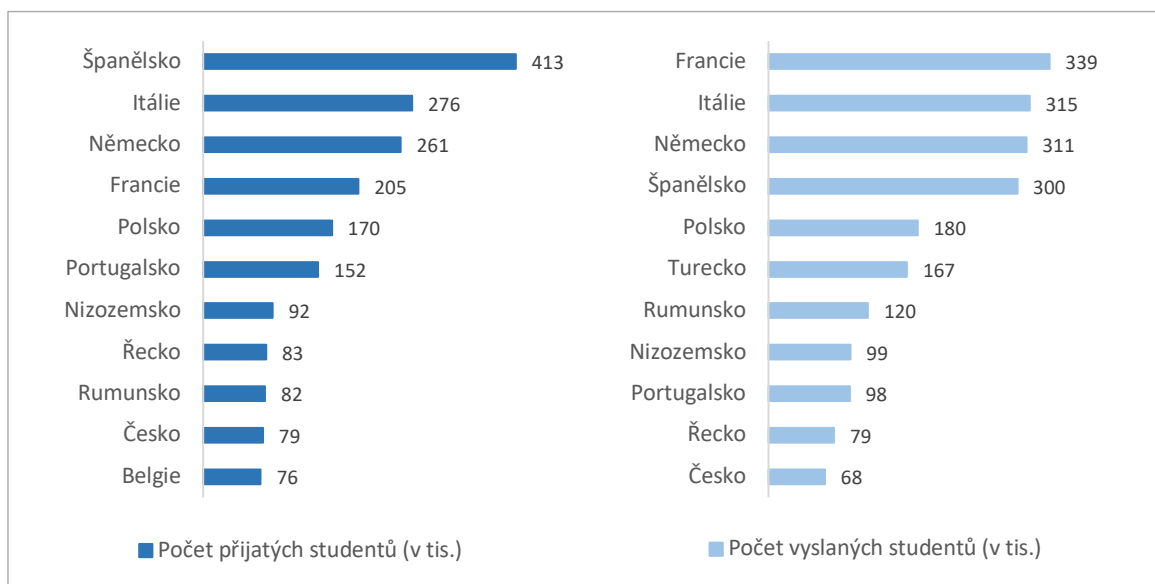
4.3.3 Prostorová distribuce mobilit evropských studentů

Pro absolvování mobilit mohou studenti vyjíždět do celého světa, většina evropských studentů se však účastní mobilit v rámci Evropy. Z průzkumu Eurostudent VI a VII vyplývá, že do zemí v rámci Evropy vyjíždí přibližně 70 % evropských studentů (Tab. 3). Konkrétně vyjíždějí studenti nejvíce do regionů západní Evropy (22 %) a jižní Evropy (téměř 16 %). Z ostatních kontinentů pak převažuje Severní Amerika (přibližně 11 %) a Asie (téměř 10 %). Distribuce mobilit se liší i napříč jednotlivými státy. Do programu Erasmus+ jsou tradičně nejvíce zapojeny Španělsko, Itálie, Německo a Francie (Teichler et al., 2011). V letech 2017–2021 přijala každá z těchto zemí více než 200 tisíc studentů (Obr. 3). Stejně země také tradičně nejvíce studentů vysílají. To je dáno nejspíš vyšším počtem obyvatel těchto zemí, a tedy i více studenty, kteří se mohou mobilit zúčastnit. Konkrétně za období 2017–2021 vyslala každá z těchto zemí více než 300 tisíc studentů. Mezi nejvíce zapojené země do programu Erasmus+ patří i Česká republika. Z hlediska počtu studentů se umístila jako přijímající země na 10. místě a jako vysílající země na 11. místě.

Tab. 3 Podíly evropských studentů se zkušeností se zahraniční mobilitou dle destinací výjezdu v letech 2016–2021

Kontinenty a regiony		Podíl studentů zapojených do mobility (%)
Evropa	Západní Evropa	22,0
	Jižní Evropa	15,9
	Severní Evropa	9,6
	Baltské státy	1,4
	Střední a východní Evropa	7,8
	Britské ostrovy	10,5
	Státy mimo prostor EU/EFTA	3,0
Severní Amerika		11,3
Latinská Amerika a Karibik		3,7
Asie		9,5
Afrika		2,3
Austrálie, Oceánie a Antarktida		3,0
Celkem		100,0

Zdroj: Eurostudent VI a VII, vlastní výpočet a zpracování

Obr. 3 Přijímající a vysílající země programu Erasmus+ dle počtu přijatých a vyslaných studentů (v tis.) v letech 2017–2021
(Zdroj: Evropská komise – informační listy o jednotlivých zemích (2021), vlastní zpracování)

4.3.4 Struktura studentů zapojených do mobilit v Evropě

Přestože účast na studentských mobilitách s sebou přináší velké množství výhod, pouze menší část evropských studentů se těchto mobilit účastní. Průměrně absolvuje mezinárodní krátkodobou mobilitu 19 % evropských studentů (Hauschildt et al., 2021). Z forem mobilit si studenti nejčastěji vybírají studijní pobyty. Prostřednictvím programu Erasmus+ na ně tradičně vyjíždějí více než 70 % studentů (Tab. 4).

Tab. 4 Podíl studentů zapojených do programu Erasmus+ dle typu mobilit v letech 2016–2019

Rok	Podíl studentů (%)	
	Studijní pobyt	Praktická stáž
2016	72,7	27,3
2017	71,8	28,2
2018	70,6	29,4
2019	76,6	23,4

Zdroj: Výroční zprávy Erasmus+ 2016–2019, vlastní výpočet a zpracování

Co se týká pohlaví, v Evropě i ve světě je typická vyšší účast žen na studiu v zahraničí (Šmídová, 2015). Tradičně byl nárůst účasti žen na mezinárodních mobilitách důležitou součástí agendy až do bodu, kdy ženy předčily muže ve většině evropských zemích (Beniashvili a Böhm, 2020). V letech 2019 a 2021 tvořily ženy 59 % účastníků programu Erasmus+ (European Commission, 2020b; 2022b). Obecně také platí, že s vyšší etapou studia roste počet studentů, kteří mezinárodní mobilitu absolvovali (Šmídová, 2015). To je patrné i z tabulky 5, která zachycuje vyšší zastoupení evropských studentů se zahraniční zkušeností v magisterském stupni (29 %) než v bakalářském stupni (16 %).

Tab. 5 Studenti se zkušeností se zahraniční mobilitou dle etapy studia v letech 2018–2021

Etapa studia	Podíl studentů (%)
Krátkodobý terciární program (ISCED 5)	15
Bakalářský program (ISCED 6)	16
Ekvivalentní úroveň terciálního vzdělávání (ISCED 6)	16
Magisterský program (ISCED 7)	29
Ekvivalentní úroveň terciálního vzdělávání (ISCED 7)	24
Celkem	100

Zdroj: Eurostudent VII (2021), vlastní zpracování

Procentuální zastoupení studentů, kteří vyjíždějí na mobility, se liší také napříč studovanými obory. Šmídová (2015) uvádí, že nejčastěji se mezinárodních mobilit účastní studenti sociálních, humanitních a uměleckých oborů. Z průzkumu Eurostudent VII vyplývá, že každý čtvrtý evropský student uměleckého nebo humanitního oboru má zkušenost s nějakou formou krátkodobé mobility (Tab. 6). Vyšší procentuální zastoupení zahraniční zkušenosti je i u oborů týkajících se služeb (21 %), obchodu, administrativy a práva (20 %) a u společenských a informačních věd a žurnalistiky (20 %). Naopak nejnižší procentuální zastoupení se vyskytuje u studentů informačních a komunikačních technologií (14 %) a pedagogických oborů (16 %).

Tab. 6 Studenti se zkušeností se zahraniční mobilitou dle oborů v letech 2018–2021

Obor	Podíl studentů se zahraniční zkušeností k celkovému počtu studentů (%)
Umění a humanitní vědy	25
Služby	21
Obchod, administrativa a právo	20
Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy	20
Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství	19
Technika, výroba a stavebnictví	19
Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky	18
Přírodní vědy, matematika a statistika	17
Vzdělávání a výchova	16
Informační a komunikační technologie (ICT)	14

Zdroj: Eurostudent VII (2021), vlastní zpracování

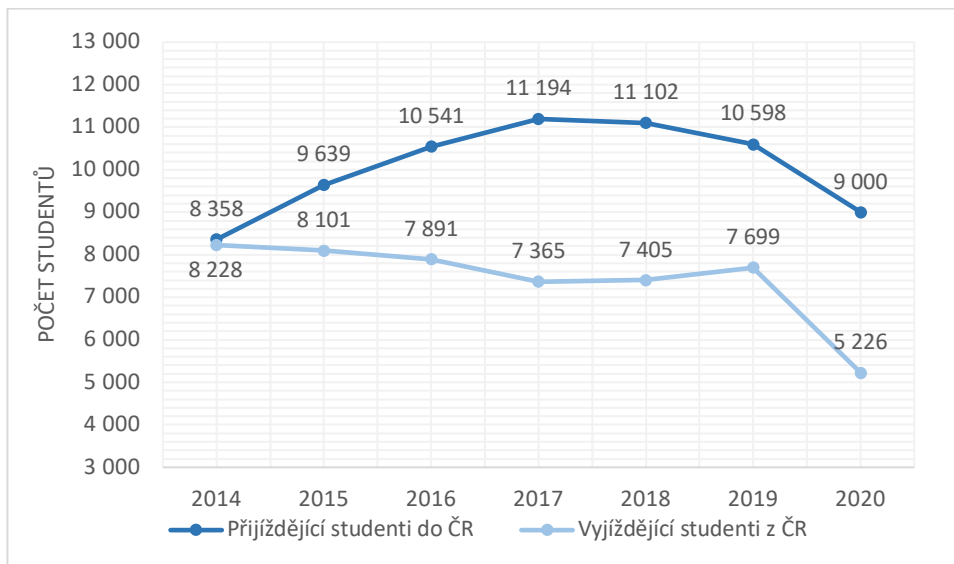
4.4 Mobility v České republice

Česká republika se do evropských vzdělávacích programů připojila v roce 1998 (DZS, 2022a). V souvislosti s tím byla mezi priority přijata internacionalizace a studentské mobility se staly jedním z cílů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (Šmídová, 2015). Od roku 1998 se uskutečnilo celkem 350 500 výjezdů z České republiky (DZS, 2022a). Česká republika je také atraktivní destinací pro zahraniční studenty a představuje regionální centrum internacionalizovaného vysokého školství (Gürüz, 2008). Velká část mobilit je v ČR realizována prostřednictvím programu Erasmus+. V průzkumu Eurostudent

VI vyšlo najevo, že přibližně 84 % českých studentů realizuje zahraniční mobilitu skrze program financovaný EU (z nichž největší z nich je právě Erasmus+), (Hauschildt et al., 2018).

4.4.1 Vývoj mobilit v ČR

Mobility v rámci České republiky prošly za poslední desetiletí vývojem a každoročně se měnil počet studentů zapojených do programu Erasmus+. Z obrázku 4 je patrné, že v roce 2014 byl počet přijíždějících studentů do ČR 8,2 tisíc a počet vyjíždějících studentů z ČR 8,4 tisíc. V následujících letech počet přijíždějících studentů narůstal a kulminoval v roce 2017, kdy jeho hodnota činila téměř 11,2 tisíc studentů. Naopak u vyjíždějících studentů došlo k mírnému poklesu na hodnotu 7,4 tisíc v roce 2017. I v České republice byl zaznamenán dopad pandemie covid-19, která způsobila pokles studentů zapojených do mobilit. V roce 2020 byla u přijíždějících studentů zaznamenaná hodnota 9,0 tisíc a u vyjíždějících studentů hodnota 5,2 tisíc, která byla nejnižší za celé sledované období. Celkově za období 2014–2020 proběhlo více příjezdových mobilit (70,4 tisíc) než výjezdových mobilit (51,9 tisíc). Co se týká typu mobility, u přijíždějících i vyjíždějících studentů převažovaly studijní pobyty, které v obou případech za dané období činily podíl mezi 76 a 78 % (Tab. 7).

Obr. 4 Vývoj počtu studentů zapojených do mobilit v ČR prostřednictvím programu Erasmus+ v letech 2014–2020 (Zdroj: Dům zahraniční spolupráce (2022) – statistiky, vlastní zpracování)

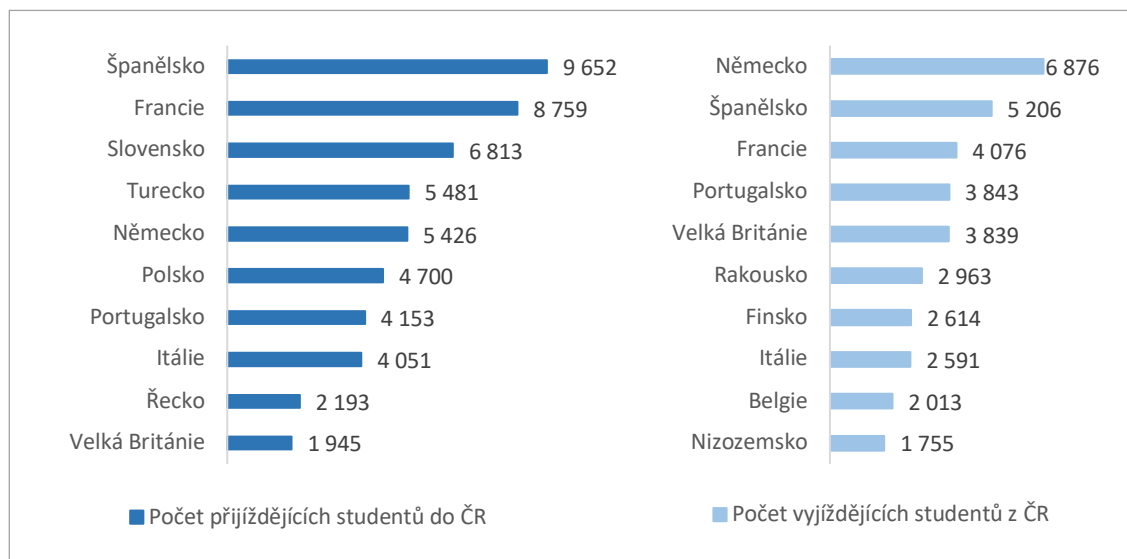
Tab. 7 Podíly přijíždějících a vyjíždějících studentů VŠ v rámci programu Erasmus+ dle typu mobility v letech 2014–2020

Typ mobility	Přijíždějící studenti (%)	Vyjíždějící studenti (%)
Studijní pobyty	78,0	76,8
Praktické stáže	22,0	23,2
Celkem	100,0	100,0

Zdroj: Dům zahraniční spolupráce (2022) – informační listy, vlastní zpracování

4.4.2 Prostorová distribuce mobilit v ČR

Prostorová distribuce mobilit v rámci ČR je do určité míry podobná prostorové distribuci na evropské úrovni. Stejně jako v rámci celé Evropy, nejvíce studentů přijíždí do České republiky ze Španělska. Za období 2017–2021 se jednalo o více než 9,6 tisíc studentů (Obr. 5). Mezi další nejčastěji zastoupené země také tradičně patří Francie, Německo a Polsko. V případě České republiky však spousta studentů přijíždí i ze Slovenska a Turecka. K destinacím, do kterých studenti ČR nejčastěji vyjíždějí, se řadí Německo, Španělsko a Francie, stejně jako na úrovni celé Evropy. Z České republiky však v letech 2017–2021 vyjela spousta studentů také do Velké Británie, Rakouska, Finska a Belgie.

Obr. 5 Země, ze kterých přijelo nejvíce zahraničních studentů do ČR a do kterých vyjelo nejvíce studentů ČR prostřednictvím programu Erasmus+ v letech 2014–2020

Zdroj: Dům zahraniční spolupráce (2022) – informační listy, vlastní zpracování

4.4.3 Struktura studentů zapojených do mobilit v ČR

V současnosti má zkušenost s mezinárodní krátkodobou mobilitou přibližně 16 % českých studentů (Hauschildt et al., 2018). Podle Šmídové (2015) se zahraničních mobilit účastní častěji ženy než muži. To vyplývá i z tabulky 8, zachycující procentuální zastoupení pohlaví u účastníků programu Erasmus+. Z přijíždějících studentů v letech 2014–2020 tvořily ženy podíl 53,9 % a z vyjíždějících studentů podíl 63,8 %. Co se týká etapy studia, čeští studenti mají častěji zkušenost se zahraniční mobilitou v magisterském/navazujícím magisterském stupni než na bakalářském (Tab. 9).

Tab. 8 Počty přijíždějících studentů do ČR a vyjíždějících studentů z ČR prostřednictvím programu Erasmus+ dle pohlaví v letech 2014–2020

Pohlaví	Přijíždějící studenti (%)	Vyjíždějící studenti (%)
Ženy	53,9	63,8
Muži	46,1	36,2
Celkem	100,0	100,0

Zdroj: Dům zahraniční spolupráce (2022) – informační listy, vlastní zpracování

Tab. 9 Čeští studenti se zkušeností se zahraniční mobilitou dle etapy studia v letech 2016–2018

Etapa studia	Podíl studentů se zahraniční zkušeností k celkovému počtu studentů (%)
Bakalářský stupeň	4,8
Magisterský stupeň	9,1
Navazující magisterský stupeň	15,4

Zdroj: Eurostudent VI

Procentuální zastoupení studentů, kteří se účastní mobilit v rámci České republiky, se liší také napříč studovanými obory (Tab. 10). U příjezdových i výjezdových mobilit se, stejně jako na evropské úrovni, nejčastěji jedná o studenty z oblastí obchodu, administrativy a práva (21 %), umění a humanitních věd (18,9 %) a společenských věd, žurnalistiky a informačních věd (16,2 %). Na rozdíl od evropské úrovně vyjíždějí z České republiky nejméně studentů z oblastí zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství (2,6 %) a služeb (3,8 %). K dalším oborům s nejnižším zastoupením patří také informační

a komunikační technologie (3,9 %). Studenti přijíždějící do České republiky zastupují nejčastěji stejné obory jako vyjíždějící studenti. U příjezdových mobilit se však na druhém místě vyskytuje také oblast techniky, výroby a stavebnictví (18,2 %). V případě nejméně zastoupených oblastí u přijíždějících studentů se jedná opět o informační a komunikační technologie (3,9 %) a zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství (4,4 %).

Tab. 10 Počty přijíždějících a vyjíždějících studentů VŠ prostřednictvím programu Erasmus+ dle oborů v letech 2014–2020

Obor	Přijíždějící studenti		Vyjíždějící studenti	
	Celkem	Zastoupení v %	Celkem	Zastoupení v %
Umění a humanitní vědy	9 872	14,0	9 793	18,8
Služby	3 527	5,0	1 980	3,8
Obchod, administrativa a právo	14 708	20,9	10 909	21,0
Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy	10 085	14,3	8 394	16,2
Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství	3 106	4,4	1 343	2,6
Technika, výroba a stavebnictví	12 826	18,2	5 300	10,2
Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky	5 287	7,5	4 132	8,0
Přírodní vědy, matematika a statistika	5 278	7,5	4 037	7,8
Vzdělávání a výchova	2 998	4,3	4 023	7,7
Informační a komunikační technologie (ICT)	2 745	3,9	2 004	3,9
Celkový počet	70 432	100	51 915	100

Zdroj: Dům zahraniční spolupráce (2022) – statistiky, vlastní zpracování

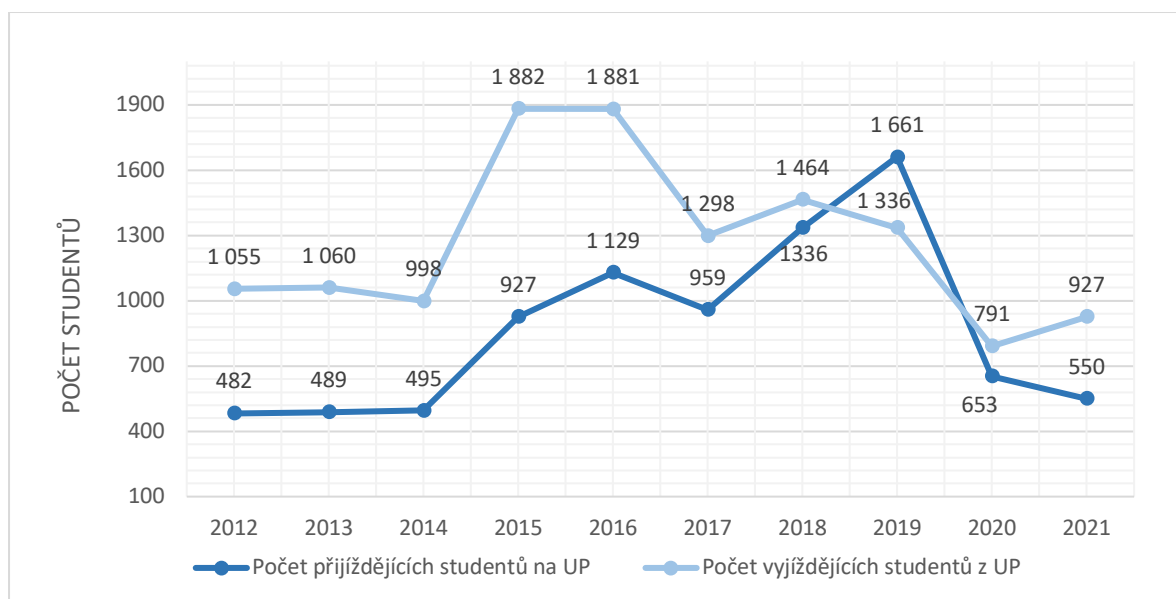
4.5 Mobility na Univerzitě Palackého

Univerzita Palackého v Olomouci (UP) tradičně patří k nejprestižnějším českým vysokým školám a představuje významné centrum vzdělanosti ve střední Evropě. Mezi priority UP se řadí i internacionalizace, která je realizována například podporou studijních programů v cizích jazycích či zvýšením počtu mezinárodních mobilit (Sojková a Jurečka, 2022). Krátkodobé mobility jsou na UP řízeny Úsekem pro mezinárodní spolupráci, který zprostředkovává mobility studentů i zaměstnanců a stará se o možnosti financování. Úsek pro mezinárodní spolupráci koordinuje mobility zejména v rámci programu Erasmus+, prostřednictvím kterého bylo v letech 2006–2019 podpořeno přibližně 60 % výjezdových mobilit a 49 % příjezdových mobilit (Redererová, 2021). Úsek poskytuje také informace o dalších možnostech mobilit, jako jsou například výměnné programy či výjezdy na

partnerské instituce UP prostřednictvím meziuniverzitních smluv (Úsek pro mezinárodní spolupráci UP, ©2023). Většina účastníků absolvuje mobilitu formou studijního pobytu, stále více studentů však vyjíždějí i na praktické stáže. Za období 2006–2019 vyjelo 76 % studentů na studijní pobyt a 24 % na praktickou stáž (Redererová, 2021).

4.5.1 Vývoj mobilit na UP

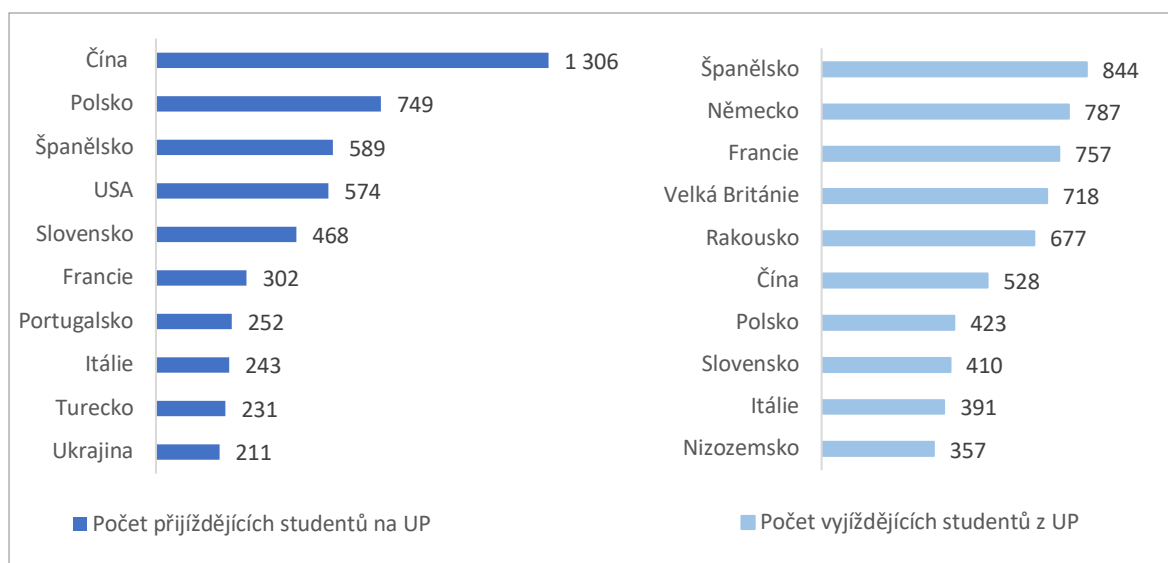
Mezinárodní studentské krátkodobé mobility na Univerzitě Palackého prošly za poslední desetiletí velkým vývojem. V případě výjezdových mobilit v letech 2014–2020 měl počet studentů vyjíždějících do zahraničí kolísavou tendenci (Obr. 6). K největšímu nárůstu došlo v roce 2015, kdy bylo zahájeno nové období programu Erasmus+. V daný rok vyjelo do zahraničí 1 882 studentů. V následujících letech však došlo k poklesu až na hodnoty 791 v roce 2020 a 927 v roce 2021, způsobené zejména pandemií covid-19. U příjezdových mobilit byl do roku 2019 zaznamenán značný nárůst. Počet zahraničních studentů přijíždějících na UP narostl z počtu 482 v roce 2012 na počet 1 661 v roce 2019. V následujících letech však, stejně jako v případě výjezdových mobilit, došlo k poklesu na hodnoty 653 v roce 2020 a 550 v roce 2021. Celkově byl za dané období zaznamenán vyšší počet vyjíždějících studentů UP (12 692) než přijíždějících studentů na UP (8 681).

Obr. 6 Vývoj počtu přijíždějících studentů na UP a vyjíždějících studentů z UP v letech 2012–2021
(Zdroj: Výroční zprávy UP 2012–2021)

4.5.2 Prostorová distribuce mobilit na UP

Distribuce mobilit na Univerzitě Palackého je nerovnoměrná a jsou zde rozdíly mezi zeměmi, ze kterých přijíždí zahraniční studenti a do kterých vyjíždějí studenti UP (Obr. 7). V rámci příjezdových mobilit na UP dominuje Čína, ze které přijelo za období 2006–2019 18,6 % studentů (Redererová, 2021). Velký počet studentů přijelo také z Polska, Španělska a USA. Co se týká výjezdových mobilit, nejvíce studentů tradičně vyjelo do Španělska, Německa a Francie. Na rozdíl od úrovně celé České republiky se mezi nejčastěji zastoupenými destinacemi objevila také Čína.

Obr. 7 Země, ze kterých přijelo nejvíce zahraničních studentů na UP a do kterých vyjelo nejvíce studentů UP v letech 2006–2019 (Zdroj: Redererová, 2021, vlastní zpracování)

4.5.3 Struktura studentů zapojených do mobilit na UP

Obecně se do mobilit na Univerzitě Palackého zapojuje pouze malé procento studentů. Redererová (2021) uvádí, že v období 2006–2019 vyjelo na mobilitu do zahraničí pouze 3,6 % studentů UP. Struktura studentů zapojených do mobilit na Univerzitě Palackého se do určité míry liší od struktury studentů na úrovni České republiky a Evropy. Z tabulky 11 vyplývá, že podíl žen činí v případě příjezdových i výjezdových mobilit více než 70 %. V porovnání se situací v České republice i v Evropě je tento údaj vyšší. To je dáno

zřejmě tím, že na Univerzitě Palackého je omezená nabídka technických oborů a obecně zde studuje mnohem více žen než mužů. Při přepočtu na relativní hodnoty se jednalo o 3,85 % žen a 3,16 % mužů (Redererová, 2021).

Tab. 11 Podíly vyjíždějících studentů UP a příjíždějících studentů na UP dle pohlaví v letech 2006–2019

Pohlaví	Přijíždějící studenti (%)	Vyjíždějící studenti (%)
Ženy	71	73
Muži	29	27
Celkem	100	100

Zdroj: Redererová, 2021, upraveno

Co se týká etapy studia, v letech 2006–2019 vyjelo do zahraničí více studentů v magisterském/navazujícím magisterském stupni (56 %) než v bakalářském stupni (33 %), (Tab. 12). Naopak v případě příjíždějících studentů se jednalo o vyšší podíl v bakalářském stupni (59 %) než v magisterském/navazujícím magisterském (38 %).

Tab. 12 Podíly vyjíždějících studentů UP a příjíždějících studentů na UP dle etap studia v letech 2006–2019

Etapa studia	Přijíždějící studenti (%)	Vyjíždějící studenti (%)
Bakalářský stupeň	59	33
Magisterský stupeň	27	33
Navazující magisterský stupeň	11	23
Doktorský stupeň	3	11
Celkem	100	100

Zdroj: Redererová, 2021, upraveno

4.5.4 Distribuce mobilit napříč fakultami UP

Mobility probíhající na UP se liší v procentuálním zastoupení na jednotlivých fakultách. V letech 2006–2019 vyjelo nejvíce studentů z Filozofické (40 %), Pedagogické (13 %) a Přírodovědecké fakulty (12 %), (Tab. 13). V případě příjezdových mobilit přijelo nejvíce studentů na Filozofickou (37 %) a Pedagogickou fakultu (24 %). Podíly jednotlivých fakult na příjezdových a výjezdových mobilitách však do jisté míry odpovídají celkovému počtu studentů dané fakulty (Redererová, 2021). Při porovnání počtu účastníků mobilit k celkovému počtu studentů jednotlivých fakult je patrné, že nejvíce ze svých studentů

vyslala Filozofická fakulta (5,8 %), Fakulta tělesné kultury (4,1 %) a Lékařská fakulta (4,0 %). Přírodovědecká fakulta pak vyslala na zahraniční mobilitu pouze 2,7 % studentů. Nejvíce zahraničních studentů pak v rámci relativních hodnot přijala Filozofická (3,8 %) a Pedagogická fakulta (3,0 %). V případě Přírodovědecké fakulty se jednalo pouze o 1,1 % (Redererová, 2021).

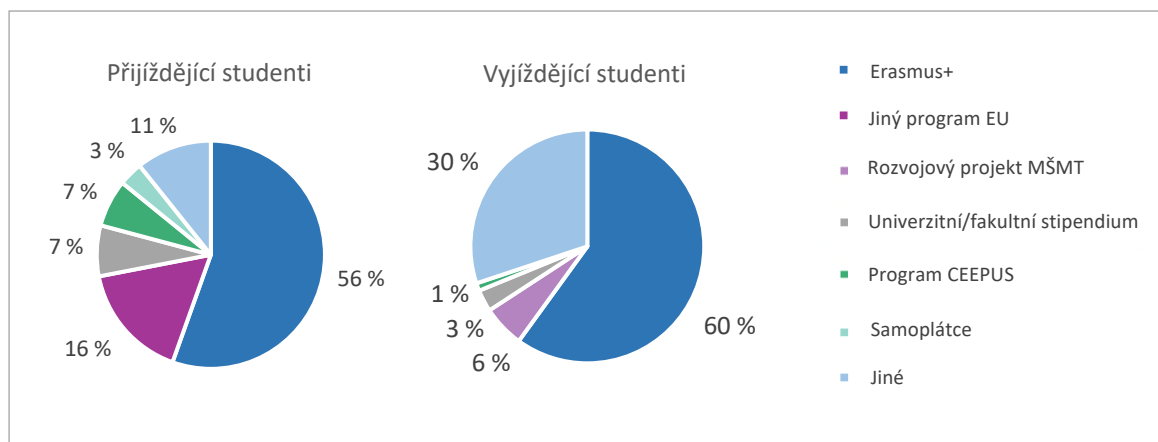
Tab. 13 Podíly vyjíždějících studentů UP a přijíždějících studentů na UP dle jednotlivých fakult v letech 2006–2019

Fakulta	Přijíždějící studenti		Vyjíždějící studenti	
	Podíl z celkového počtu přijíždějících studentů na UP (%)	Podíl k celkovému počtu studentů dané fakulty (%)	Podíl z celkového počtu vyjíždějících studentů z UP (%)	Podíl z celkového počtu studentů dané fakulty (%)
Filozofická	37	3,8	40	5,8
Pedagogická	24	3,0	13	2,2
Přírodovědecká	7	1,1	12	2,7
Lékařská	10	2,7	11	4,0
Tělesné kultury	8	2,2	11	4,1
Právnícká	10	2,8	9	3,9
Cyriometodějská teologická	1	0,2	3	1,7
Zdravotnických věd	3	2,5	1	1,8
Celkem	100	–	100	–

Zdroj: Redererová, 2021, upraveno

5 ANALÝZA MOBILIT NA PŘF UP

Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého klade velký důraz na internacionalizaci a podporuje výjezdy studentů do zahraničí i příjezdy zahraničních studentů na PŘF UP. Příjezdy i výjezdy studentů jsou organizovány prostřednictvím všech programů mobilit i na základě bilaterálních vztahů (Sojková a Jurečka, 2022). Tradičně je na PŘF UP nejvíce využíván program Erasmus+, do kterého bylo zapojeno v posledním desetiletí 60 % vyjíždějících a 56 % přijíždějících studentů (Obr. 8). Z dalších možností způsobů financování využívali studenti například další programy EU, program CEEPUS či univerzitní nebo fakultní stipendium. Jiné způsoby financování pak zahrnovaly program AKTION, Visegradský fond, mezivládní dohody, projekty financované katedrou, vědecko-výzkumné granty a další jednorázové projekty.

Obr. 8 Relativní podíly vyjíždějících a přijíždějících studentů dle způsobu financování v letech 2012–2021
(Zdroj: Úsek pro mezinárodní spolupráci UP, vlastní zpracování)

5.1 Vývoj mobilit na PŘF UP v letech 2012–2021

V rámci posledního desetiletí se mezinárodní studentské krátkodobé mobility na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého vyvíjely a každoročně se měnil počet vyjíždějících studentů PŘF UP do zahraničí i počet zahraničních studentů přijíždějících na PŘF UP. Celkem zde v letech 2012–2021 proběhlo 624 příjezdových a 1 222 výjezdových mobilit (Tab. 14). U příjezdových mobilit byl od roku 2012 zaznamenán lineární nárůst až

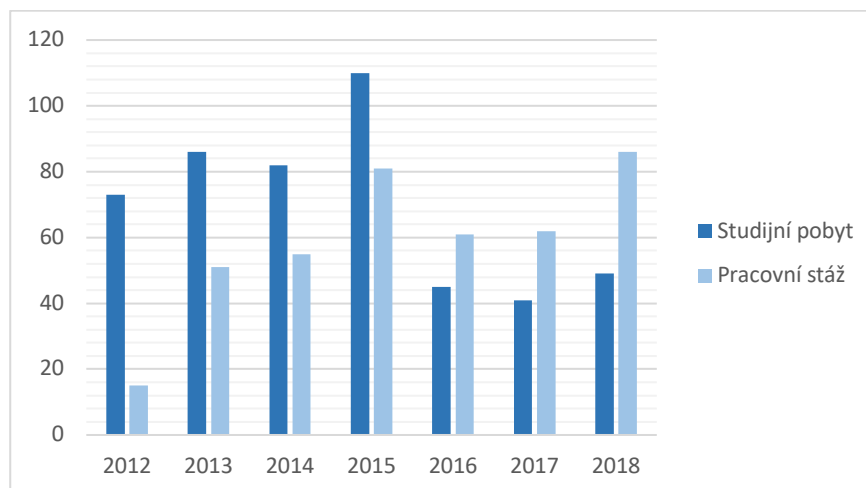
do roku 2019, kdy jejich počet činil 157 studentů. V následujících dvou letech však došlo k prudkému poklesu, způsobeného zejména pandemií covid-19. V případě vyjíždějících studentů PŘF UP narůstal jejich počet v první polovině sledovaného období a kulminoval v roce 2015, kdy bylo zahájeno nové období programu Erasmus+. V daném roce vyjelo do zahraničí 191 studentů. V následujících letech pak počet vyjíždějících studentů kolísal a v roce 2020 se, zejména kvůli pandemické situaci, propadl na hodnotu 85 studentů. Při přepočtu na relativní hodnoty je patrné, že vyjíždějící studenti PŘF UP tvořily v daném období 9,6 % všech vyjíždějících studentů UP. U přijíždějících studentů se jednalo o 7,2 % z celkového počtu přijíždějících studentů.

Tab. 14 Počty přijíždějících zahraničních studentů na PŘF UP a vyjíždějících studentů PŘF UP do zahraničí v letech 2012–2021

Rok	Přijíždějící studenti		Vyjíždějící studenti	
	Absolutní počet	Podíl z celkového počtu přijíždějících studentů na UP (%)	Absolutní počet	Podíl z celkového počtu vyjíždějících studentů UP (%)
2012	19	3,9	88	8,3
2013	24	4,9	137	12,9
2014	30	6,1	137	13,7
2015	41	4,4	191	10,1
2016	57	5,0	106	5,6
2017	93	9,7	103	7,9
2018	124	9,3	135	9,2
2019	157	9,5	141	10,6
2020	47	7,2	85	10,7
2021	32	5,8	99	10,7
Celkem	624	7,2	1 222	9,6

Zdroj: Úsek pro mezinárodní spolupráci UP, vlastní zpracování

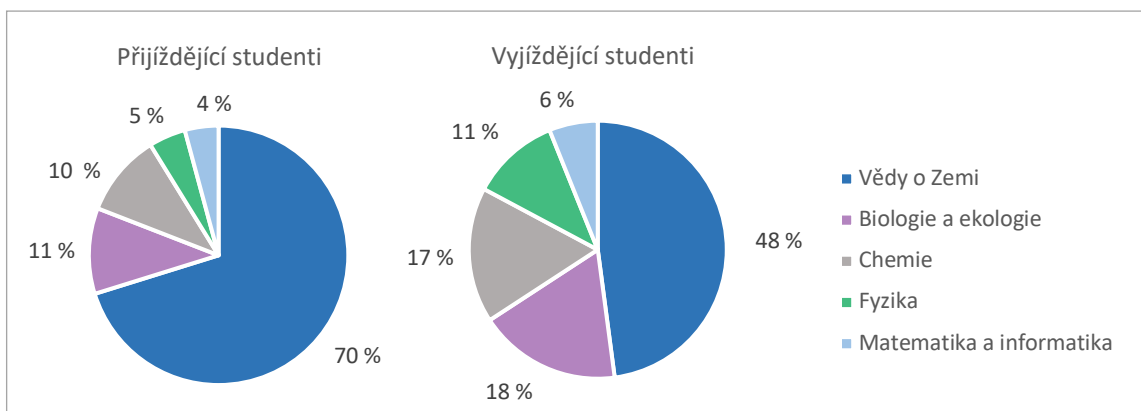
Vývojem prošlo také zastoupení u jednotlivých typů mobilit, které vyjíždějící studenti PŘF během sledovaného období absolvovali. V roce 2012 vyjelo téměř pětkrát více studentů na studijní pobyt než na pracovní stáž (Obr. 9). V následujících letech se podíl zastoupení u těchto typů mobilit vyrovnával. V roce 2016 pak poprvé vyjelo více studentů PŘF na pracovní stáž než na studijní pobyt a tento trend pokračoval až do roku 2018. Celkem za období 2012–2018 vyjelo 54,2 % studentů na studijní pobyt a 45,8 % na pracovní stáž.

Obr. 9 Typy mobilit u vyjíždějících studentů PŘF UP dle jejich počtu v letech 2012–2018
 Pozn.: od roku 2019 jsou data o typu mobilit nekompletní
 (Zdroj: Úsek pro mezinárodní spolupráci UP, vlastní zpracování)

5.2 Distribuce mobilit napříč vědními obory a katedrami PŘF UP

Přírodovědecká fakulta se člení na pět vědních oborů, které mají různý podíl zapojení na mobilitách fakulty. Dle obrázku 10 jsou do mobilit nejvíce zapojeny Vědy o zemi, které ve sledovaném období přijaly 70 % všech zahraničních studentů a vyslaly 48 % ze všech vyjíždějících studentů. Naopak nejméně je do mobilit PŘF zapojen vědní obor Matematika a informatika, který se v letech 2012–2021 podílel na 6 % výjezdových a 4 % příjezdových mobilit. Je však důležité dodat, že podíly jednotlivých vědních oborů z velké části odpovídají celkovému počtu studentů daného vědního oboru, přičemž Vědy o zemi mají počet studentů nejvyšší. Co se týká jednotlivých kateder, ve sledovaném období převažovala katedra rozvojových a environmentálních studií, která se podílela na přibližně třetině příjezdových (35,1 %) i výjezdových mobilit (28,8 %), (Tab. 15). Mezi další nejvíce zapojené katedry patřila katedra geografie s podílem 24,2 % na příjezdových mobilitách a 10,4 % na výjezdových mobilitách.

Obr. 10 Relativní podíly příjíždějících a vyjíždějících studentů dle vědních oborů v letech 2012–2021
(Zdroj: Úsek pro mezinárodní spolupráci UP, vlastní zpracování)

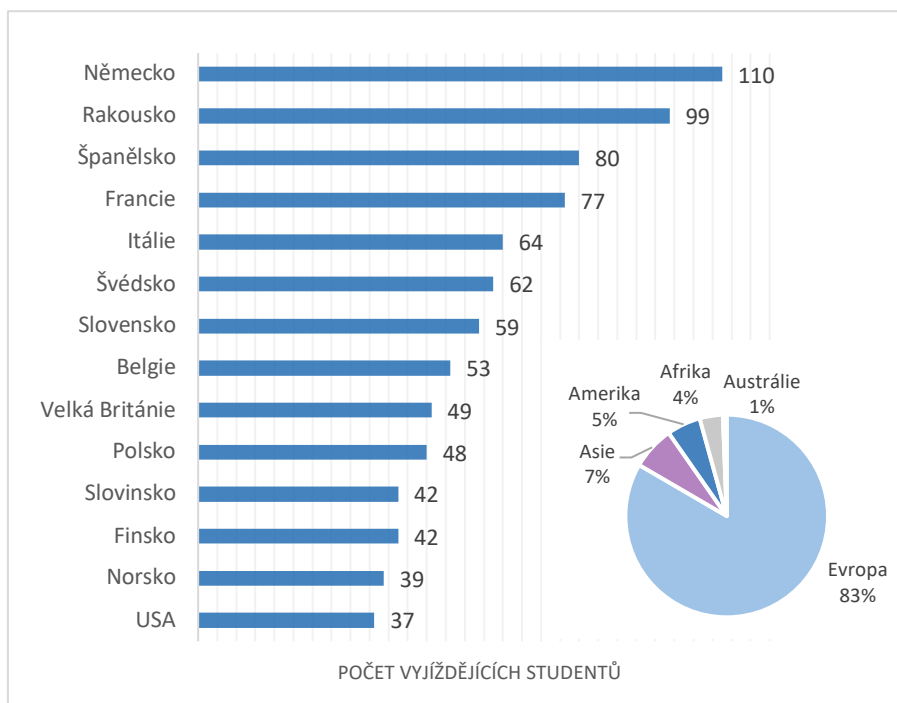
Tab. 15 Počty příjíždějících a vyjíždějících studentů dle vědních oborů a kateder PŘF UP v letech 2012–2021

Vědní obor a katedry		Přijíždějící studenti		Vyjíždějící studenti	
		Absolutní počet	Relativní podíl (%)	Absolutní počet	Relativní podíl (%)
Matematika a informatika	Katedra algebry a geometrie	3	0,5	13	1,1
	Katedra matematické analýz a aplikací matematiky	20	3,2	49	4,0
	Katedra informatiky	3	0,5	12	1,0
Fyzika	Katedra experimentální fyziky	6	1,0	55	4,5
	Katedra optiky	18	2,9	48	3,9
	Katedra biofyziky	5	0,9	32	2,6
Chemie	Katedra analytické chemie	21	3,4	48	3,9
	Katedra anorganické chemie	4	0,6	6	0,5
	Katedra biochemie	12	1,9	70	5,7
	Katedra fyzikální chemie	23	3,7	46	3,8
	Katedra organické chemie	4	0,6	38	3,1
	Katedra biotechnologií	0	0,0	5	0,4
Biologie a ekologie	Katedra botaniky	8	1,3	53	4,3
	Katedra zoologie	17	2,7	30	2,5
	Katedra buněčné ekologie a genetiky	8	1,3	44	3,6
	Katedra ekologie a životního prostředí	12	1,9	35	2,9
	Katedra experimentální biologie	0	0,0	53	4,3
	Laboratoř růstových regulátorů	24	3,9	0	0,0
Vědy o Zemi	Katedra geografie	151	24,2	127	10,4
	Katedra geoinformatiky	57	9,0	99	8,1
	Katedra geologie	9	1,4	7	0,6
	Katedra rozvojových a environmentálních studií	219	35,1	352	28,8
Celkem		624	100,0	1 222	100,0

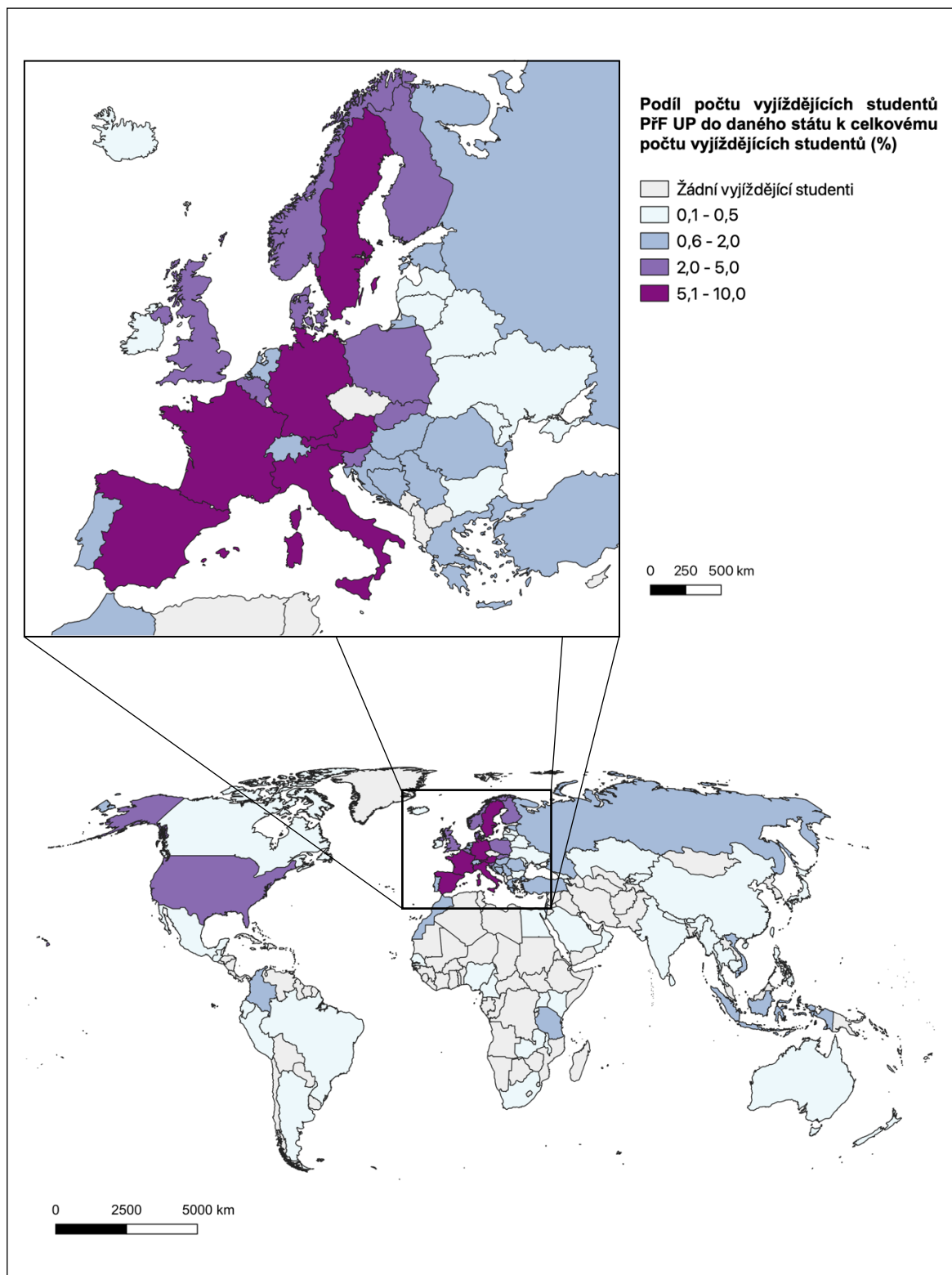
Zdroj: Úsek pro mezinárodní spolupráci UP, vlastní zpracování

5.3 Prostorová distribuce mobilit na PŘF UP

Mobility na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého probíhají v celosvětovém měřítku. V letech 2012–2021 vyjeli studenti PŘF UP celkem do 82 států. Více než 80 % mobilit se odehrálo v rámci Evropy (Obr. 11). Jak je patrné z kartogramu na obrázku 12, studenti nejčastěji vyjížděli do regionů západní, jižní a severní Evropy. Nejčastěji navštěvovanou zemí se za sledované období stalo Německo, do kterého vyjelo celkem 110 studentů. Mezi další oblíbené destinace se řadí Rakousko, Španělsko, Francie, Itálie a Švédsko. Do každé z těchto zemí vyjelo více než 5 % z celkového počtu vyjíždějících studentů. Naopak nejméně studentů PŘF UP se zúčastnilo mobilit ve východní Evropě a pobaltských státech. Ve většině zemí tohoto regionu se jednalo o méně než 0,5 % vyjíždějících studentů. Mimo Evropu pak vyjelo v letech 2012–2021 nejvíce studentů do USA (37), Turecka (23), Ruska (14), Izraele (11), Tanzanie (11), Indonésie (10) a Kolumbie (8). Výčet všech států, do kterých vyjeli studenti PŘF UP, včetně jejich počtů, je součástí příloh.

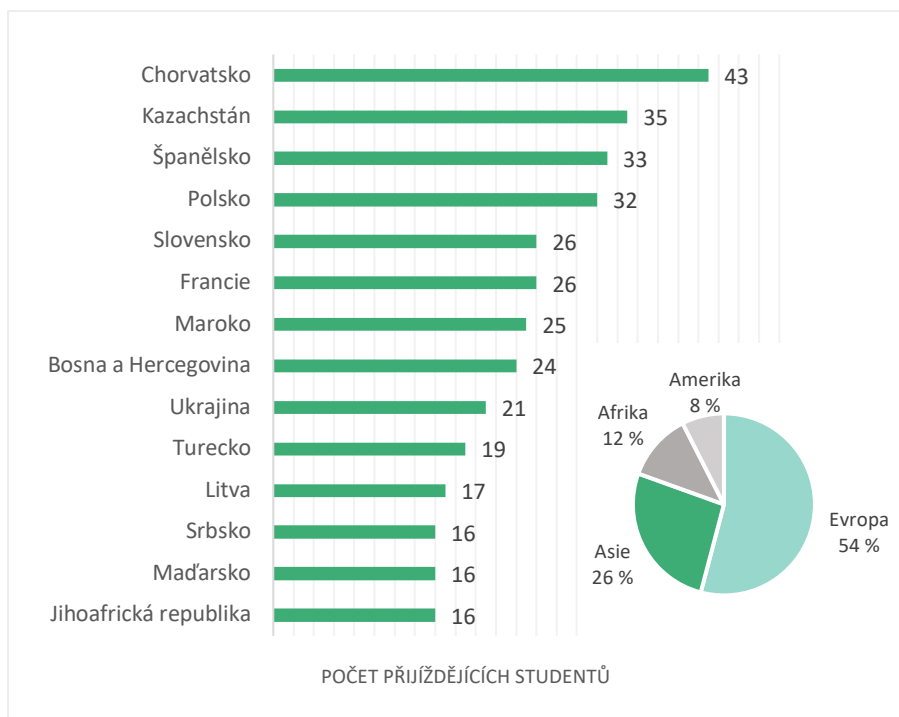

Obr. 11 Nejčastější destinace vyjíždějících studentů PŘF UP z hlediska absolutního počtu v letech 2012–2021 a procentuální zastoupení výjezdů napříč kontinenty (Zdroj: Úsek pro mezinárodní spolupráci UP, vlastní zpracování)

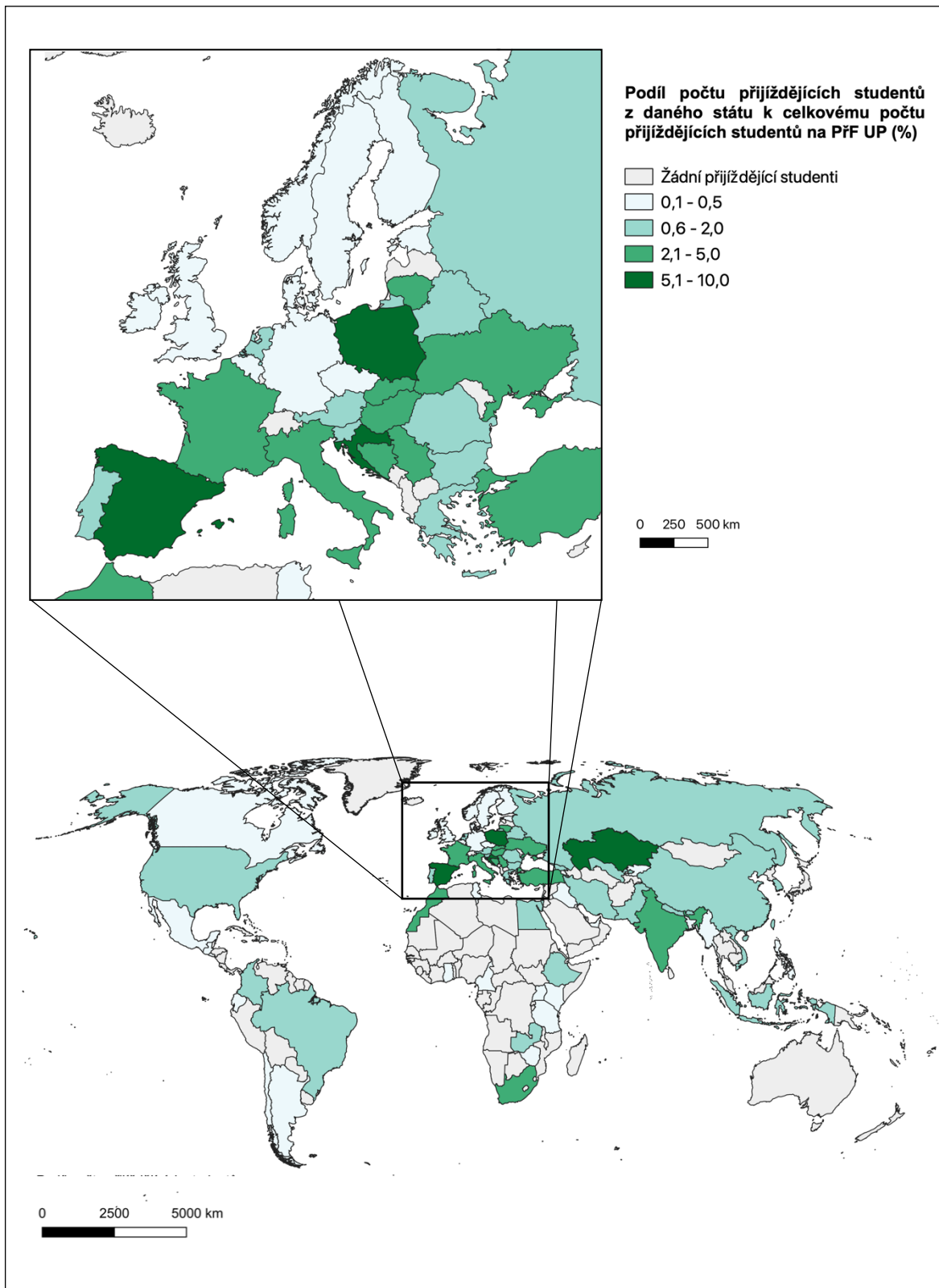

Obr. 12 Destinace vyjíždějících studentů PřF UP z hlediska procentuálního zastoupení v letech 2012–2021
(Zdroj: Úsek pro mezinárodní spolupráci UP, vlastní zpracování)

V letech 2012–2021 přijeli na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Palackého zahraniční studenti ze 76 zemí světa. Přibližně polovina zahraničních studentů přijela z Evropy a čtvrtina studentů z Asie (obr. 13). Co se týká Evropy, studenti přijížděli zejména z jižní, jihovýchodní a střední Evropy. Nejčastěji se jednalo o Chorvatsko, Španělsko a Polsko, ze kterých přijelo ve sledovaném období více než 30 studentů. Naopak, na rozdíl od vyjíždějících studentů, nejméně zahraničních studentů přijelo na PŘF UP ze severní a západní Evropy. U většiny států této oblasti se jednalo o méně než 0,5 % všech přijíždějících studentů (obr. 14). V rámci Asie přijelo nejvíce studentů z Kazachstánu, Turecka, Indie a Bhútánu. Kazachstán se s počtem 35 studentů umístil na druhém místě ze všech zemí vysílajících studenty na PŘF UP. Více studentů ve sledovaném období přijelo na PŘF UP také z Maroka (25), Jihoafrické republiky (16), Kolumbie (12), Ruska (9) a Brazílie (9). Z kontinentu Austrálie a Oceánie nepřišel na PŘF UP ani jeden student. Výčet všech zemí, které v letech 2012–2021 vyslaly studenty na PŘF UP včetně počtů studentů, je součástí příloh.

Obr. 13 Státy, ze kterých přijelo nejvíce studentů na PŘF UP z hlediska absolutního počtu v letech 2012–2021 a procentuální zastoupení napříč kontinenty (Zdroj: Úsek pro mezinárodní spolupráci UP, vlastní zpracování)

Obr. 14 Státy, ze kterých přijeli zahraniční studenti na PřF UP z hlediska procentuálního zastoupení v letech 2012–2021
(Zdroj: Úsek pro mezinárodní spolupráci UP, vlastní zpracování)

Při porovnání výjezdových a příjezdových mobilit na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého je patrné, že nejvíce zapojenými státy jsou Španělsko, Francie, Polsko a Slovensko. Nicméně prostorová distribuce mobilit v rámci PŘF UP je nerovnoměrná, což je patrné zejména mezi evropskými státy. Mezi oblíbené destinace studentů PŘF UP patří státy západní a severní Evropy, do nichž v některých případech vyjelo více než 5 % všech vyjíždějících studentů. Z těchto států však na PŘF UP přijíždí jen velmi malá část zahraničních studentů. Ve sledovaném období se u většiny těchto států jednalo o méně než 0,5 % přijíždějících studentů. Největší rozdíl byl zaznamenán u Německa a Rakouska. V letech 2012–2021 vyjelo do každé z těchto zemí více než 90 studentů PŘF UP. Ve stejném období však na PŘF UP přijelo z každé z těchto zemí méně než 5 studentů. Rozdíly jsou patrné i u regionů východní a jihovýchodní Evropy, v případě kterých převažují příjezdové mobility zahraničních studentů na PŘF UP nad výjezdy studentů PŘF UP. Například z Chorvatska přijelo na PŘF UP 6,9 % všech přijíždějících studentů, což je mezi vysílajícími státy nejvyšší hodnota. Ve stejném období však do Chorvatska vyjelo pouze 0,6 % vyjíždějících studentů. Značné rozdíly byly zjištěny i u Kazachstánu (5,6 % přijíždějících studentů a 0,6 % vyjíždějících studentů).

5.4 Struktura studentů zapojených do mobilit na PŘF UP

Přestože jsou zahraniční studentské mobility na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého velmi podporovány, pouze malá část studentů se těchto mobilit účastní. V letech 2006–2019 vyjelo do zahraničí pouze 2,7 % studentů PŘF (Tab. 13). Při porovnání počtu přijíždějících studentů k celkovému počtu studentů PŘF za dané období se jednalo pouze o 1,1 %. V případě příjezdových i výjezdových mobilit je častější účast žen než mužů. Za období 2012–2021 tvořily ženy 60,9 % vyjíždějících studentů a 59,9 % přijíždějících studentů. Z hlediska etapy studia je patrný rozdíl mezi příjezdovými a výjezdovými mobilitami. Z tabulky 16 vyplývá, že zatímco přijíždějící studenti se nachází nejčastěji v navazujícím magisterském stupni (45,3 %) a bakalářském stupni (37,4 %), u vyjíždějících studentů se jedná o navazující magisterský stupeň (44,2 %) a doktorský stupeň (38,4 %).

To je dáno zřejmě tím, že součástí studijních plánů doktorského studia na PŘF je pro všechny studenty povinná vědecko-výzkumná zahraniční stáž (Sojková a Jurečka, 2022).

Tab. 16 Etapa studia a pohlaví příjíždějících studentů na PŘF UP a vyjíždějících studentů z PŘF UP v letech 2012–2021

Etapa studia a pohlaví		Příjíždějící studenti		Vyjíždějící studenti	
		Absolutní počet	Relativní podíl (%)	Absolutní počet	Relativní podíl (%)
Bakalářský stupeň	Ženy	134	21,5	139	11,4
	Muži	99	15,9	73	6,0
Navazující magisterský stupeň	Ženy	180	28,8	351	28,7
	Muži	103	16,5	190	15,5
Doktorský stupeň	Ženy	60	9,6	254	20,8
	Muži	48	7,7	215	17,6
Celkem		624	100,0	1 222	100,0

Zdroj: Úsek pro mezinárodní spolupráci UP, vlastní zpracování

Rozdíl mezi podílem žen a mužů na příjezdových i výjezdových mobilitách je na doktorském stupni nižší než na bakalářském a navazujícím magisterském stupni. Zatímco v bakalářském a navazujícím magisterském stupni absolvují studenti mobility převážně prostřednictvím vědního oboru Vědy o Zemi, na doktorském stupni převažují u obou typů mobilit vědní obory Chemie a Biologie a ekologie (Tab. 17).

Tab. 17 Etapa studia a vědní obory u přijíždějících studentů na PŘF UP a vyjíždějících studentů z PŘF UP v letech 2012–2021

Etapa studia a vědní obory		Přijíždějící studenti		Vyjíždějící studenti	
		Absolutní počet	Relativní podíl (%)	Absolutní počet	Relativní podíl (%)
Bakalářský stupeň	Matematika a informatika	16	2,6	8	0,7
	Fyzika	3	0,5	15	1,2
	Chemie	9	1,4	10	0,8
	Biologie a ekologie	19	3,0	19	1,6
	Vědy o Zemi	186	29,8	160	13,1
Navazující magisterský stupeň	Matematika a informatika	4	0,6	33	2,7
	Fyzika	3	0,5	33	2,7
	Chemie	18	2,9	40	3,3
	Biologie a ekologie	18	2,9	68	5,6
	Vědy o Zemi	239	38,3	367	30,0
Doktorský stupeň	Matematika a informatika	6	1,0	34	2,8
	Fyzika	23	3,7	87	7,1
	Chemie	37	5,9	158	12,9
	Biologie a ekologie	30	4,8	132	10,8
	Vědy o Zemi	13	2,1	58	4,7
Celkem		624	100,0	1 222	100,0

Zdroj: Úsek pro mezinárodní spolupráci UP, vlastní zpracování

6 DISKUZE

Charakteristika mezinárodních studentských mobilit na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého se do určité míry podobá charakteristikám, které byly zaznamenány na úrovni celé Univerzity Palackého, České republiky a Evropy. Vývoj mobilit na PŘF UP v letech 2012–2021 měl podobný průběh jako na úrovních UP i České republiky. Na všech úrovních byl do roku 2019 zaznamenán nárůst přijíždějících studentů, který v letech 2020 a 2021 vystřídal prudký pokles, způsobený zejména opatřeními souvisejícími s pandemií covid-19 (DZS, 2022c; Oddělení strategie a kvality UP, 2013–2017; Sojková & Jurečka, 2018–2022). Co se týká vyjíždějících studentů, do roku 2019 měl ve všech případech vývoj jejich počtu kolísavou tendenci (DZS, 2022d; Oddělení strategie a kvality UP, 2013–2017; Sojková & Jurečka, 2018–2020). Situace na PŘF UP dále nachází podobnost v zapojení studentů do mobilitních programů. Většina studentů na PŘF UP, stejně jako většina českých a evropských studentů, využívá nejvíce program Erasmus+. Ve všech případech prostřednictvím tohoto programu vyjíždí více než polovina účastníků mobilit (Hauschildt et al., 2018, 2021; Redererová, 2021). Situace na PŘF UP se však v porovnání s ostatními úrovněmi liší v poměru zastoupení studijních pobytů a praktických stáží. Zatímco na ostatních úrovních činil v posledních letech podíl praktických stáží pod 30 % (DZS, 2022b; European Commission, 2018, 2019, 2020a), v případě PŘF UP se u vyjíždějících studentů jednalo o téměř 46 %. Vyšší podíl je způsobený zřejmě povinnou vědecko-výzkumnou zahraniční stáží, která je na PŘF UP součástí všech studijních plánů doktorského studia (Sojková & Jurečka, 2022). Situace na PŘF UP se liší také v poměru počtu přijíždějících a vyjíždějících studentů. V případě České republiky byl v poslední době zaznamenán vyšší počet přijíždějících než vyjíždějících studentů (DZS, 2022b). K opačnému trendu došlo na úrovni celé UP i na PŘF UP, kde byl počet vyjíždějících studentů téměř dvojnásobný.

Prostorová distribuce mobilit na úrovni PŘF UP do určité míry odpovídá ostatním úrovním. U vyjíždějících studentů PŘF UP, stejně jako u evropských studentů účastnících se mobilit, převládá pro výběr destinace Evropa (Hauschildt et al., 2018, 2021). Nejčastěji zastoupené země u vyjíždějících studentů nachází podobnost s úrovní celé UP i České

republiky. Ve všech případech studenti nejčastěji vyjíždějí do států západní Evropy (Německo, Francie, Rakousko, Velká Británie) a jižní Evropy (Španělsko, Itálie), (DZS, 2022b; European Commission, 2021a; Redererová, 2021). Tyto země jsou tradičně oblíbené mimo jiné proto, že jejich úřední jazyky patří zároveň mezi jazyky světové. U přijíždějících studentů se však nejčastější vysílající země na úrovni PŘF UP liší od úrovně celé UP i České republiky. Na prvním a druhém místě se umístily Chorvatsko a Kazachstán, které za sledované období vyslaly na PŘF UP nejvíce studentů. V případě Kazachstánu přijelo velké množství studentů z Toraighyrov University v Pavlodaru, se kterou má PŘF UP uzavřenou smlouvu o spolupráci (Přírodovědecká fakulta UP, ©2023). Z Chorvatska přijela většina studentů prostřednictvím programu CEEPUS. Další místa v seznamu nejčastějších vysílajících zemí obsadily Španělsko, Polsko, Slovensko a Francie, které se umístily i na úrovních celé UP (Redererová, 2021) a České republiky (DZS, 2022b).

Struktura studentů zapojených do mobility na PŘF UP do jisté míry nachází podobnost se strukturou studentů na ostatních úrovních. Na všech úrovních se mobility účastní častěji ženy než muži. Tradičně se jedná o podíl přibližně 60 % (DZS, 2022b; European Commission, 2020b, 2022b). Studenti PŘF UP dále, stejně jako na ostatních úrovních, vyjíždějí na mobility častěji v magisterském/navazujícím magisterském stupni než v bakalářském stupni (Hauschildt et al., 2018, 2021; Redererová, 2021). Na PŘF UP, v porovnání se situací na celé UP, byly zaznamenány značně vyšší podíly u studentů v doktorském stupni.

Celkový podíl Přírodovědecké fakulty na mobilitách Univerzity Palackého, který dle Redererové (2021) činil v posledních letech přibližně 12 %, se shoduje s trendem zastoupení přírodovědeckých oborů u účastníků mobility, zaznamenaného na úrovni České republiky. Ze statistik Domu zahraniční spolupráce (2022) pro období 2014–2020 vyplývá, že podíl vyjíždějících studentů z oborů přírodních věd, matematiky, statistiky a informačních a komunikačních technologií činil 11,7 %. Obecně je však účast studentů PŘF UP na mobilitách nízká. Podíl vyjíždějících studentů k celkovému počtu studentů na PŘF UP činil za období 2006–2019 pouze 2,7 % (Redererová, 2021). V porovnání s evropským trendem je tato hodnota výrazně nižší. Z průzkumu Eurostudent VII (2021) vyplývá, že

podíl evropských studentů se zahraniční zkušeností k celkovému počtu studentů z oborů přírodních věd, matematiky a statistiky činí 17 % a z oboru informačních a komunikačních technologií 14 % (Hauschildt et al., 2021).

Za limit, který by mohl ovlivnit některé aspekty výsledků, se dá považovat fakt, že teoretická část bakalářské práce staví na datech z více zdrojů. Z důvodu komplexnosti problematiky studentských mobilit a nepřesně definované terminologie dochází k překrývání dat a při jejich komparaci k možným odchylkám. Limit spočívá také v databázi na úrovni PŘF UP, která obsahuje nekompletní data. Databáze zřejmě neeviduje všechny studenty, kteří se zúčastnili mobilit na PŘF UP v letech 2012–2021. V případě informace o typu mobilit (studijní pobyt či pracovní stáž) jsou data dostupná pouze do roku 2018, u výjezdových mobilit a u příjezdových mobilit je tato informace uvedena pouze u 29 % účastníků. Ve všech případech práce vychází z aktuálních dat, pro dosažení přesnějších výsledků by však bylo vhodné sjednotit data pro období 2012–2021, na které se bakalářská práce zaměřuje v praktické části. I přes uvedené limity práce poskytuje reliabilní zhodnocení mezinárodních studentských krátkodobých mobilit na PŘF UP a komparaci se situacemi na úrovních Univerzity Palackého, České republiky a Evropy.

7 ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala problematikou mezinárodních studentských krátkodobých mobilit na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Cílem práce bylo zhodnocení realizovaných mobilit v letech 2012 až 2021, a to z hlediska počtu příjíždějících a vyjíždějících studentů, jejich pohlaví, etapy studia a navštěvované katedry. Bakalářská práce analyzovala jednak data o studentech PŘF UP, kteří vyjeli na mobility do zahraničí, jednak data o zahraničních studentech, kteří se zúčastnili mobilit PŘF UP.

První výzkumná otázka (VO1) byla zaměřena na vývoj počtu účastníků zapojených do mobilit na PŘF UP. Bylo zjištěno, že zatímco počet příjíždějících studentů zaznamenal do roku 2019 lineární nárůst, u vyjíždějících studentů měl tento jev kolísavou tendenci. V letech 2020 a 2021 byl poté v obou případech zaznamenán prudký pokles účastníků, způsobený zejména pandemií covid-19. V rámci VO2 bylo zjištěno, že studenti PŘF UP nejčastěji vyjížděli na mobility do západní a jižní Evropy, konkrétně do Německa, Rakouska, Španělska a Francie. Zahraniční studenti naopak nejčastěji přijížděli z Chorvatska, Kazachstánu, Španělska a Polska. Třetí výzkumná otázka (VO3) vedla ke zjištění struktury studentů zapojených do mobilit na PŘF UP. Za sledované období se do mobilit zapojilo více žen než mužů, přičemž podíl žen činil přibližně 60 %. Studenti PŘF UP absolvovali mobility nejčastěji v navazujícím magisterském (44 %) a doktorském stupni (38 %). Zahraniční studenti přijíždějící na PŘF UP se pak nejčastěji nacházeli v navazujícím magisterském stupni (45 %) a bakalářském stupni (37 %). Z navštěvovaných kateder dosáhly nejvyššího podílu účastníků katedra geografie a katedra rozvojových a environmentálních studií.

Problematika mobilit na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého zahrnuje další témata, kterým z důvodu limitu rozsahu bakalářské práce nemohla být věnována pozornost. Dále by bylo možné se zabývat například motivy studentů, které vedou k absolvování mobilit, či výhodami, které účast na mobilitách přináší. Výzkum by se mohl dále zabývat důvody zahraničních studentů pro absolvování mobilit právě na PŘF UP nebo jejich dojmy z Olomouce jakožto města pro zahraniční studenty.

8 SUMMARY

The bachelor's thesis examines international student mobility, which is a significant component to the internationalization of higher education. In the context of increasing globalization, student mobility has become the subject of intensive research. The aim of this thesis is to analyze international student mobility within the Faculty of Science at Palacký University in Olomouc over the period of 2012–2021. This thesis concentrates on the development of numbers from incoming and outgoing students, spatial distribution of mobility and characteristics of its participants.

Comprised of two parts, this bachelor's thesis firstly focuses on a theoretical foundation of internalization of higher education and student mobility. This part also addresses a processing of student mobility data at levels of Palacký University, the Czech Republic and Europe. The second portion to this thesis is centered around an analysis of data comprising incoming and outgoing students, which was provided by the Division for International Cooperation at Palacký University. The results have been compared with situations from varying levels of Palacký University, the Czech Republic and Europe.

Based on the analysis, it was discovered that the characteristics of international student mobility at the Faculty of Science correspond to a certain extent on all levels. The number of incoming students recorded a linear increase over the period of 2012–2019, while the number of outgoing students tended to fluctuate. In years of 2020 and 2021, the numbers decreased mainly due to the COVID-19 pandemic. Within the monitored period, outgoing students went mostly to Western and Southern (specifically to Germany, Austria, Spain and France). Incoming students largely came from Croatia, Kazakhstan, Spain and Poland. As well as in other levels, more women than men participated in international student mobility at the Faculty of Science. Also, mobility students were more often in their master's degree than in their bachelor's degree. However, the mobility situation at the Faculty of Science, in comparison with the Czech Republic, differed in numbers of incoming and outgoing students. While at the Faculty of Science, the number of outgoing students was almost twice that of incoming students, with more students coming to the Czech Republic than Czech students going abroad.

9 INFORMAČNÍ A DATOVÉ ZDROJE

Informační zdroje

ASLAN, Berna a Dürdane Bayram JACOBS. Erasmus Student Mobility: Some Good Practices According to Views of Ankara University Exchange Students. *Journal of Education and Future*. 2014, 5, 57-72.

BENIASHVILI, Ekaterine a Jan BÖHM. Does Gender Matter? Student Mobility in Georgia. A Case Study. *Journal of Education in Black Sea Region*. 2020, 6(1), 17–26. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.31578/jeps.v6i1.216>

BRDEK, Miroslav a Helena VYCHOVÁ. *Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle*. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-86395-96-0.

CROWTHER, Paul, Michael JORIS, Matthias OTTEN, Bengt NILSSON, Hanneke TEEKENS a Bernd WÄCHTER. *Internationalisation at Home. A Position Paper*. Amsterdam: The European Association for International Education (EAIE), 2000. ISBN 90-74721-16-8.

DE WIT, Hans. *Internationalisation of Higher Education in Europe and its assessment, trends and issues* [online]. Den Haag: Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 2010 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.eurashe.eu/wp-content/uploads/2022/02/wg4-r-hans-de-wit-internationalisation-of-higher-education-europe-december-2010.pdf>

Dům zahraniční spolupráce. 35 let Erasmus+ v číslech. In: *Dům zahraniční spolupráce* [online]. 2022a [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://www.dzs.cz/sites/default/files/2022-10/35let_Erasmus_infografika.pdf

Dům zahraniční spolupráce. Factsheet: Vysokoškolské vzdělávání: Příjezdy a výjezdy studentů a zaměstnanců VŠ, výzvy 2014–2020. In: *Dům zahraniční spolupráce* [online]. 2022b [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.dzs.cz/sites/default/files/2022-09/FS%202022%20HE.pdf>

DZHW. *EUROSTUDENT social dimension of European higher education* [online]. ©2022 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.eurostudent.eu>

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. Erasmus+ Programme Guide 2023 (Version 2). In: *Erasmus+: EU programme for education, training, youth and sport* [online]. 2022a [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/erasmus-programme-guide-2023-version-2-211222>

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. From Erasmus to Erasmus+: a story of 30 years. In: *European Commission* [online]. 2017a [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_17_83

HAUSCHILDT, Kristina, Christoph GWOSĆ, Hendrik SCHIRMER a Froukje WARTENBERGH-CRAS. *Social and Economic Conditions of Student Life in Europe: EUROSTUDENT VII Synopsis of Indicators 2018–2021*. 1. Bielefeld: Eurostudent, 2021. ISBN 978-3-7639-6709-4.

HAUSCHILDT, Kristina, Eva Maria VÖGTLE a Christoph GWOSĆ. *EUROSTUDENT VI Overview and selected findings: Social and Economic Conditions of Student Life in Europe* [online]. Bielefeld: Eurostudent, 2018 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: doi:10.3278/104-274w

KNIGHT, Jane. Updated Definition of Internationalization. *International Higher Education*. 2003, 2–3. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.6017/ihe.2003.33.7391>

GÜRÜZ, Kemal. *Higher Education and International Student Mobility in the Global Knowledge Economy*. Albany: State University of New York Press, 2008, 353 s. ISBN 978-0791474136.

POKASIĆ, Kristina, Hovorka ZERGOLLERN-MILETIĆ a Borna NEMET. Erasmus+ as an Instrument of Encouraging International Cooperation and Developing Cultural Awareness of Students. *Croatian Journal of Education*. 2018, 21(2), 539-566. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.15516/cje.v21i2.3230>

Přírodovědecká fakulta UP. Možnosti mobilit PřF. *Přírodovědecká fakulta UP: Studium v zahraničí* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, ©2023 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=88f1f3bfd70d4118b359a4d1db3bd32a&extent=-14098975.2973%2C-6657507.1128%2C23471352.8454%2C12303767.8717%2C102100>

REDEREROVÁ, Kamila. *Geografická analýza studentských mezinárodních mobilit na Univerzitě Palackého v Olomouci*. Olomouc, 2021. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

ROY, Achinto, Alexander NEWMAN, Tori ELLENBERGER a Amanda PYMAN. Outcomes of international student mobility programs: a systematic review and agenda for future research. *Studies in Higher Education*. 2018. Dostupné z: doi:10.1080/03075079.2018.1458222

STILIANOS, Patsikas, Aspidis GEORGIOS, Kazantzi VASILIK a Sdrolias LABROS. The Erasmus Student Mobility Program and Its Contribution to Multicultural Education : The Case of Technological Education Institute of Thessaly. *Journal of Educational and Social Research* [online]. Rome, 2013, 3(3), 181–200 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: doi:10.5901/jesr.2013.v4n3p181

ŠMÍDOVÁ, Michaela. Internacionalizace vysokého školství: Zahraniční mobilita studentů v ČR z pohledu výzkumu Eurostudent IV. *Orbis scholae*. 2015, 9(1), 29–54. Dostupné z: doi:10.14712/23363177.2015.71

TEICHLER, Ulrich, Irina FERENCZ a Wächter BERND. *Mapping Mobility in European Higher Education. Overviews and Trends*. Brusel: Directorate-General for Education and Culture (EAC), 2011.

Úsek pro mezinárodní spolupráci UP. O nás. In: *Mezinárodní spolupráce* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, ©2023 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://international.upol.cz/o-nas/o-nas/>

YEATES, Nicola. "Globalization" and Social Policy in a Development Context: Regional Responses [online]. In: . Geneva: United Nations Research Institute for Social Development, 2005 [cit. 2023-02-14]. ISSN 1020-8208. Dostupné z: <https://www.files.ethz.ch/isn/102835/18.pdf>

Datové zdroje

Dům zahraniční spolupráce. Erasmus+ Vysokoškolské vzdělávání - účastníci přijíždějící do ČR. In: *Dům zahraniční spolupráce* [online]. 2022c [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.dzs.cz/statistiky/erasmus-vysokoskolske-vzdelavani-ucastnici-prijizdejici-do-cr>

Dům zahraniční spolupráce. Erasmus+ Vysokoškolské vzdělávání - účastníci vyjíždějící z ČR. In: *Dům zahraniční spolupráce* [online]. 2022d [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.dzs.cz/statistiky/erasmus-vysokoskolske-vzdelavani-ucastnici-prijizdejici-do-cr>

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. Country factsheets 2021. In: *Erasmus+: EU programme for education, training, youth and sport* [online]. 2021a [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/statistics-and-factsheets/factsheets/country-2021>

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. *Erasmus+ programme annual report 2015: Annex I : statistical annex* [online]. Publications Office of the European Union, 2017b [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/910814>

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. *Erasmus+ annual report 2016: Statistical annex* [online]. Publications Office of the European Union, 2018 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/89058>

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. *Erasmus+ annual report 2017: Statistical annex* [online]. Publications Office of the European Union, 2019 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/148879>

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. *Erasmus+ annual report 2018: Statistical annex* [online]. Publications Office of the European Union, 2020a [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/232936>

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. *Erasmus+ annual report 2019: Statistical annex* [online]. Publications Office of the European Union, 2020b [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/431386>

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. *Erasmus+ annual report 2020: Statistical annex* [online]. Publications Office of the European Union, 2021b [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/038079>

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. *Erasmus+ annual report 2021: Statistical annex* [online]. Publications Office of the European Union, 2022b [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/63555>

Oddělení strategie a kvality Univerzity Palackého. Výroční zpráva o činnosti za rok 2012. *Oddělení strategie a kvality: Výroční zprávy* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2013 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://strategie.upol.cz/fileadmin/userdata/cm/strategie/doc/vzc/VZ_cinnost_2012.pdf

Oddělení strategie a kvality Univerzity Palackého. Výroční zpráva o činnosti za rok 2013. *Oddělení strategie a kvality: Výroční zprávy* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2014 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://strategie.upol.cz/fileadmin/userdata/cm/strategie/doc/vzc/VZ_cinnost_2013.pdf

Oddělení strategie a kvality Univerzity Palackého. Výroční zpráva o činnosti za rok 2014. *Oddělení strategie a kvality: Výroční zprávy* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2015 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://strategie.upol.cz/fileadmin/userdata/cm/strategie/doc/vzc/VZ_cinnost_2014.pdf

Oddělení strategie a kvality Univerzity Palackého. Výroční zpráva o činnosti za rok 2015. *Oddělení strategie a kvality: Výroční zprávy* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2016 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://strategie.upol.cz/fileadmin/userdata/cm/strategie/doc/vzc/VZ_cinnost_2015.pdf

Oddělení strategie a kvality Univerzity Palackého. Výroční zpráva o činnosti Univerzity Palackého v Olomouci za rok 2016. *Oddělení strategie a kvality: Výroční zprávy* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2017 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://strategie.upol.cz/fileadmin/userdata/cm/strategie/doc/vzc/VZ_cinnost_2016.pdf

SOJKOVÁ, Andrea a Martin JUREČKA. Výroční zpráva o činnosti Univerzity Palackého v Olomouci za rok 2017. *Oddělení strategie a kvality: Výroční zprávy* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2018 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://strategie.upol.cz/fileadmin/userdata/cm/strategie/doc/vzc/VZ_cinnost_2017.pdf

SOJKOVÁ, Andrea a Martin JUREČKA. Výroční zpráva o činnosti Univerzity Palackého v Olomouci za rok 2018. *Oddělení strategie a kvality: Výroční zprávy* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2019 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://strategie.upol.cz/fileadmin/userdata/cm/strategie/doc/vzc/VZ_cinnost_2018.pdf

SOJKOVÁ, Andrea a Martin JUREČKA. Výroční zpráva o činnosti Univerzity Palackého v Olomouci za rok 2019. *Oddělení strategie a kvality: Výroční zprávy* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2020 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://strategie.upol.cz/fileadmin/userdata/cm/strategie/doc/vzc/VZ_cinnost_2019.pdf

SOJKOVÁ, Andrea a Martin JUREČKA. Výroční zpráva o činnosti Univerzity Palackého v Olomouci za rok 2020. *Oddělení strategie a kvality: Výroční zprávy* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2021 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://strategie.upol.cz/fileadmin/userdata/cm/strategie/doc/vzc/VZ_cinnost_2020.pdf

SOJKOVÁ, Andrea a Martin JUREČKA. Výroční zpráva o činnosti Univerzity Palackého v Olomouci za rok 2021. *Oddělení strategie a kvality: Výroční zprávy* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2022 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://strategie.upol.cz/fileadmin/userdata/cm/strategie/doc/vzc/vz_up_2021-komplet.pdf

10 PŘÍLOHY

Absolutní počty a relativní podíly studentů zapojených do mobilit na PŘF UP dle jednotlivých států v letech 2012–2021

Země	Přijždějící studenti		Vyjždějící studenti	
	Absolutní počet	Relativní podíl (%)	Absolutní počet	Relativní podíl (%)
Argentina	1	0,2	4	0,3
Arménie	3	0,5	1	0,1
Austrálie	0	0,0	2	0,2
Bangladéš	3	0,5	0	0,0
Belgie	1	0,2	53	4,3
Bělorusko	4	0,6	1	0,1
Bhútán	12	1,9	3	0,2
Bosna a Hercegovina	24	3,8	9	0,7
Brazílie	9	1,4	2	0,2
Bulharsko	4	0,6	6	0,5
Česká republika	1	0,2	0	0,0
Čína	9	1,4	4	0,3
Dánsko	1	0,2	30	2,5
Dominikánská republika	2	0,3	0	0,0
Egypt	4	0,6	2	0,2
Ekvádor	2	0,3	1	0,1
Estonsko	1	0,2	16	1,3
Etiopie	7	1,1	0	0,0
Filipíny	3	0,5	1	0,1
Finsko	3	0,5	42	3,4
Francie	26	4,2	77	6,3
Ghana	3	0,5	0	0,0
Gruzie	10	1,6	4	0,3
Guatemala	2	0,3	1	0,1
Haiti	0	0,0	1	0,1
Chile	2	0,3	0	0,0
Chorvatsko	43	6,9	7	0,6
Indie	15	2,4	6	0,5
Indonésie	5	0,8	10	0,8
Irák	1	0,2	0	0,0
Írán	4	0,6	0	0,0
Irsko	3	0,5	2	0,2

Země	Přijždějící studenti		Vyjždějící studenti	
	Absolutní počet	Relativní podíl (%)	Absolutní počet	Relativní podíl (%)
Island	0	0,0	1	0,1
Itálie	15	2,4	64	5,2
Izrael	6	1,0	11	0,9
Japonsko	0	0,0	2	0,2
Jihoafrická republika	16	2,6	4	0,3
Kambodža	0	0,0	2	0,2
Kamerun	1	0,2	1	0,1
Kanada	3	0,5	5	0,4
Kazachstán	35	5,6	2	0,2
Keňa	1	0,2	5	0,4
Kolumbie	12	1,9	8	0,7
Korejská republika	5	0,8	0	0,0
Kosovo	2	0,3	1	0,1
Kyrgyzstán	3	0,5	2	0,2
Litva	17	2,7	3	0,2
Lotyšsko	0	0,0	2	0,2
Maďarsko	16	2,6	10	0,8
Malawi	0	0,0	1	0,1
Malta	0	0,0	2	0,2
Maroko	25	4,0	7	0,6
Martinik	0	0,0	4	0,3
Mexiko	3	0,5	1	0,1
Moldavsko	0	0,0	2	0,2
Myanmar	3	0,5	1	0,1
Německo	2	0,3	110	9,0
Nepál	5	0,8	1	0,1
Nigérie	0	0,0	1	0,1
Nizozemsko	5	0,8	22	1,7
Norsko	1	0,2	39	3,2
Nová Kaledonie	0	0,0	1	0,1
Nový Zéland	0	0,0	4	0,3
Omán	0	0,0	1	0,1
Pákistán	8	1,3	0	0,0
Palestina	1	0,2	1	0,1
Peru	0	0,0	2	0,2
Polsko	32	5,1	48	3,9

Země	Přijíždějící studenti		Vyjíždějící studenti	
	Absolutní počet	Relativní podíl (%)	Absolutní počet	Relativní podíl (%)
Portugalsko	4	0,6	16	1,3
Rakousko	4	0,6	99	8,1
Rumunsko	7	1,1	7	0,6
Rusko	9	1,4	14	1,0
Rwanda	0	0,0	4	0,3
Řecko	8	1,3	19	1,5
Salvador	3	0,5	0	0,0
Saúdská Arábie	0	0,0	1	0,1
Senegal	0	0,0	1	0,1
Slovensko	26	4,2	59	4,8
Slovinsko	4	0,6	42	3,4
Spojené arabské emiráty	2	0,3	0	0,0
Spojené království	2	0,3	49	4,0
Spojené státy americké	8	1,3	37	3,0
Srbsko	16	2,6	8	0,7
Španělsko	33	5,3	80	6,5
Šrí Lanka	0	0,0	1	0,1
Švédsko	2	0,3	62	5,1
Švýcarsko	0	0,0	15	1,2
Tanzanie	1	0,2	11	0,9
Thajsko	0	0,0	1	0,1
Tunisko	2	0,3	0	0,0
Turecko	19	3,0	23	1,8
Uganda	2	0,3	4	0,3
Ukrajina	21	3,4	2	0,2
Uzbekistán	4	0,6	0	0,0
Vietnam	9	1,4	8	0,7
Zambie	11	1,8	3	0,2
Zimbabwe	2	0,3	0	0,0
Celkem	624	100,0	1222	100,0